

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

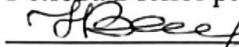
Факультет соціально-гуманітарних технологій та менеджменту

Кафедра мовної підготовки та соціальних комунікацій

Затверджено

Вченою радою факультету соціально-
гуманітарних технологій та менеджменту
протокол від «15» 02 2022_ № 4

Голова вченої ради Факультету

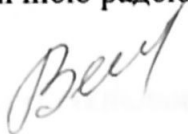
 Н.І. Зикун

Методичні рекомендації
до проведення практичних занять
з навчальної дисципліни «Основна іноземна мова»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної) форми навчання
галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
спеціальність 035 «Філологія»
ОПП «Германські мови та літератури (переклад включно)»
статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2022

Методичні рекомендації складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Основна іноземна мова», затвердженої Науково-методичною радою Університету від 20.01.2022, протокол №2

Укладач:

Волкова Л. В., викладач кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Рецензенти:

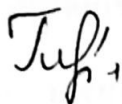
О.В. Дячук, доцент, к.філол.н., доцент кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

Л.В. Чайка, доктор філологічних наук, доцент професор кафедри правничої лінгвістики

Розглянуто і схвалено кафедрою мовної підготовки та соціальних комунікацій протокол від 18.01.2022 № 5

Завідувач кафедри

Т.С. Гиріна, д.н.з соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри мовної підготовки та соціальних комунікацій

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Ціль та мета.....	5
3. Пояснення за розділами та темами навчальної дисципліни.....	5
4. Методика організації основних видів мовленнєвої діяльності.....	21
4.1. Навчання аудіювання.....	21
4.2. Навчання говоріння.....	24
4.3. Навчання читання.....	29
4.4. Навчання письма.....	44
4.5. Методика проведення практичного заняття.....	47
5. Функціональні зразки, рекомендовані до вивчення.....	54
6. Перелік контрольних питань.....	67
7. Тематика завдань для поглибленого вивчення курсу.....	69
8. Рекомендована література.....	70

Методичні рекомендації до проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Основна іноземна мова», складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Основна іноземна мова» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 03 «Гуманітарні науки» спеціальності 035 «Філологія» спеціалізації 035.04 «Германські мови та літератури (переклад включно)», затвердженої вченою радою Навчально-наукового інституту гуманітарних наук у 2019 році, яка передбачає комплексну реалізацію практичної, розвиваючої, загальноосвітньої та виховної цілей під час навчання іноземної мови.

Курс «Основна іноземна мова» є необхідною складовою частиною вивчення курсу базових філологічних дисциплін для бакалаврів за спеціальністю «Філологія». Він надає можливість сформувати практичні навички вільного володіння усною та письмовою англійською мовою, підвищити філологічну компетенцію шляхом вдосконалення навичок використання практичної граматики, втілення теоретичних знань з фонетики, лексикології, порівняльної стилістики на практиці, поширення загального та міжкультурного кругозору студентів, поповнення словникового запасу через ознайомлення з художніми текстами та текстами мас медіа загальноосвітньої і популярної тематики.

Курс «Основна іноземна мова» розрахований на студентів 1-4 курсів навчально-наукового інституту гуманітарних наук, спеціальності «Філологія». Оволодіння видами мовленнєвої діяльності здійснюється через послідовне й системне формування у студентів 1-4 курсів відповідних практичних вмінь та навичок.

Теми практичних занять з навчальної дисципліни «Основна іноземна мова» відповідають навчальному плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 035 «Філологія» і є необхідною складовою частиною вивчення англійської мови. Вони дають можливість практичного оволодіння англійською мовою в різних видах мовленнєвої діяльності та збільшити лексичний запас студента.

Навчання здійснюється на основі діяльнісно-орієнтованого підходу відповідно до вимог Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти. Реалізація цього підходу у навчальному процесі з іноземної мови означає, що формування і розвиток іншомовних навичок і вмінь студентів відбувається шляхом і завдяки виконанню ними мовленнєвих дій в межах видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо).

Під час організації процесу навчання враховується, що формування іншомовної мовленнєвої компетенції, переслідуючи визначені програмою цілі, має свої особливості на кожному етапі навчання. На першому етапі удосконалюються мовленнєві навички та розвиваються мовленнєві вміння, а також здійснюється підготовка студентів до оволодіння навичками та вміннями іншомовного спілкування, необхідними в сфері майбутньої професійної діяльності. На другому етапі відбувається інтенсивна робота з навчання письмової комунікації (читання оригінальної літератури, написання анотацій, рефератів тощо) та усної комунікації (монологічне та діалогічне мовлення) фахової спрямованості.

Навчальні цілі для кожного рівня володіння мовою є типовими за характером. Вони включають у себе професійні комунікативні компетенції, які складаються із загальних мовленнєвих/навчальних умінь, мовних знань, соціолінгвістичної та прагматичної компетенцій.

Практичні заняття курсу «Основна іноземна мова» передбачають:

- комплексне викладання різних аспектів англійської мови;
- послідовність викладення матеріалу та поступове ускладнення навчального матеріалу та тематики;
- різноманітність та адекватність типів вправ, завдань і видів роботи, які базуються на ньому;
- роботу з різноманітним автентичними матеріалами на всіх курсах.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 8 навчальних модулів та 16 змістових модулів, тематика яких представлена у структурі навчальної дисципліни.

Під час вивчення тематичної складової модулів викладач пропонує студентам роботу із 4-рівневим навчально-методичним комплексом «Outcomes» 2nd Edition та «Practical Grammar». Крім роботи з базовими навчально-методичними комплексами, пропонується опрацювання додаткових джерел зазначених у переліку літератури.

2. ЦІЛЬ ТА МЕТА

Метою практичних занять з навчальної дисципліни «Основна іноземна мова» є практичне володіння всіма видами мовленнєвої діяльності англійською мовою на рівні не нижче C1 (читання, усне мовлення, аудіювання та письмо) за шкалою Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. У процесі досягнення цієї мети студенти мають одержати достатній рівень комунікативної компетенції, яку складають мовленнєві вміння, сформовані на основі мовних, комунікативно-пізнавальних, мовленнєвих ділових навичок, а також підготовку до подальшої самостійної роботи з мовним матеріалом для забезпечення освітніх запитів і гармонійного поєднання навчального процесу та наукової діяльності. Практичні заняття з іноземної мови спрямовані на формування професійної комунікативної компетенції, яка розглядається як мовна поведінка, що є специфічною для академічного і професійного середовища. Мовна поведінка вимагає набуття лінгвістичної компетенції (мовленнєвих умінь та мовних знань), соціолінгвістичної та прагматичної компетенції, що є необхідними для виконання завдань, пов'язаних з навчанням та роботою. Розвиток комунікативної компетенції відбувається відповідно до здатності студентів навчатися, їх предметних знань та попереднього досвіду, і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного з навчанням і спеціалізацією.

Основні складові навчального процесу:

- засвоєння широкого словникового запасу вільно і правильно спілкуватися іноземною мовою (з дотриманням усіх фонетичних, лексико-граматичних, стилістичних норм) у різних ситуаціях повсякденного і професійного спілкування в усній та письмовій формі;

- формування всіх аспектів іншомовної комунікативної компетенції, оволодіння загальноживаною та термінологічною лексикою, граматику англійської мови, набуття навичок читання та усного і письмового перекладу, вміння розуміти англійську мову як при безпосередньому спілкуванні, так і у аудіозапису, діалогічно та монологічно спілкуватися в межах тем, зазначених програмою; робота з текстами навчального посібника та додатковими оригінальними текстами за тематикою модуля та за фахом;

- розуміння на слух автентичного мовлення;
систематизація граматичного матеріалу, необхідного для навчання професійного спілкування;

- формування у студентів необхідних для нового ступеню мовної свідомості навичок та умінь, плюрилінгвізму та плюрикультуралізму; удосконалення навичок академічного письма та ділової переписки;

В основу даних методичних рекомендацій покладено процес розвитку та удосконалення мовленнєвих умінь студентів. Метою рекомендацій є організація ефективної навчальної та методичної роботи щодо оволодіння студентами уміннями повного розуміння текстів фахової тематики; розуміння довготривалого іноземного мовлення; формування спроможності здійснювати усне монологічне і діалогічне мовлення; писати листи, анотації, доповіді; перекладати оригінальні тексти різної тематики.

Процес навчання іншомовного мовлення передбачає навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності: читання, говоріння, аудіювання та письму. Зазначені види мовленнєвої діяльності тісно взаємопов'язані і їх навчання ведеться комплексно.

3. ПОЯСНЕННЯ ЗА РОЗДІЛАМИ ТА ТЕМАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. Формування базової комунікативної компетенції.

Змістовий модуль I. Формування базової мовної та мовленнєвої компетенції

1.1. Формування фонетичної компетенції

Тема 1. Теоретико-практичні засади фонетики англійської мови.

Органи мовлення та їхні функції. Поняття фонем та алофона. Голосні та приголосні звуки англійської мови. Фонетична транскрипція. Класифікація приголосних звуків: Загальні умови утворення приголосних.

Тема 2. Класифікація приголосних звуків:

Проривні приголосні, артикуляція. Аффрикати. Класифікація приголосних звуків: Проривні сонанти. Щілинні (шумні, сонанти) приголосні. Класифікація приголосних звуків: Серединні, бокові приголосні. Система приголосних англійської мови.

Тема 3. Класифікація голосних звуків:

Ступінь стабільності вимови. Монофтонги, дифтонги, дифтонгоїди, трифтонги. Класифікація голосних звуків: розташування основної маси язика у ротовій порожнині (голосні переднього та заднього ряду; голосні заднього ряду, просунуті вперед, голосні змішаного ряду, центральні голосні).

1.2. Формування граматичної компетенції

Тема 1. Базові поняття граматики англійської мови.

Частини мови. Повнозначні та службові частини мови. Дієслово. Класифікація дієслів. Категорії дієслів.

Тема 2. Теперішній простий час.

Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання. Теперішній тривалий час. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання.

Тема 3. Теперішній перфектний час.

Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання. Теперішній перфектний тривалий час. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання.

Тема 4. Минулий простий час.

Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання. Минулий тривалий час. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання.

Тема 5. Минулий перфектний час.

Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання. Минулий перфектний тривалий час. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання.

Тема 6. Граматичні засоби вираження майбутнього часу.

Майбутній час групи Indefinite, майбутній час групи Continuous, майбутній час групи Perfect, майбутній час групи PerfectContinuous. Вживання форм теперішнього часу для позначення майбутньої дії. Конструкції to be going to, to be to, to be about to. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів у зазначеній часовій формі. Випадки вживання. Граматичні засоби вираження майбутньої дії, яка розглядається з точки зору минулого. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів

у зазначеній часовій формі. Випадки вживання.

1.3. Формування лінгвальної компетенції

Тема 1. JOBS AND CAREERS

My future profession. Activities at work. A discussion about career paths. The role of lifelong learning, retraining, transferable skills. Using a story about somebody's career journey is a good prompt for discussion. The difference between a job and a career. Ask and answer common questions about jobs. Talk about what you're doing at work at the moment. Talk about arrangements and appointments. Recognise and use collocations describe what different jobs involve. Increase the range of jobs they know about. Provide practice of the vocabulary of jobs. Identify and exchange information. Allow learners to give their own opinions about what makes a good/bad job.

Тема 2. SHOPPING

Students will have an opportunity to explore the theme of everyday shopping, to develop their speaking and listening skills. Some people are fond of shopping. Others consider it to be a waste of time. Different people have different attitude to shopping. Describing things you bought. Shopping online. Learners give their own opinions about shopping. Places and products. Understand words for different shops. Ask for items sold in different shops. Talk about shopping and things you buy. Make and respond to compliments. Talk about problems you can have with shopping. Offer help. Have conversations with shop assistants. Compare make sentences about different shops.

Тема 3. TRAVELLING AROUND THE WORLD

There are many ways of traveling - by train, by plane, by ship, by bus, by car, on foot. Talk about different ways of travelling. Places in town. Travelling by plane. Transport. Asking for directions. Travel news. Giving directions. Apologising for being late. Talk about buildings and places. Ask for and give directions. Tell stories better. A picture is worth a thousand words. Describe problems you can have on journeys.

Тема 4. HEALTHY EATING

Describe restaurants and meals. Discuss where and what to eat. Talk about your experiences. Understand menus and explain dishes. Ask and answer questions in a restaurant. Talk about typical foods and eating habits. Restaurants. Describing food. Some ways to make healthy changes in your eating habits. Making and responding to suggestions. Offers, requests, suggestions.

МОДУЛЬ 1. Формування базової комунікативної компетенції.

Змістовий модуль 2. Удосконалення базових навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

2.1. Формування фонетичної компетенції **Тема 1. Класифікація голосних звуків.**

Висота підйому основної маси язика (високі, середні та низькі голосні). Класифікація голосних звуків: довгота голосних та їх стислість. Класифікація голосних звуків: Розтягнуті та округлені голосні.

Тема 2. Теоретико-практичні засади фонетики англійської мови: інтонація.

Висхідна та низхідна інтонація. Обумовлення інтонації типом речення.

Тема 3. Синтаксична фонетика.

Ритміко-синтаксичне членування мовленнєвого потоку.

Тема 4. Синтаксична фонетика.

Фразовий наголос. Ритмічна структура синтагми. Логічний наголос. Синтаксична фонетика: Мовленнєва мелодика. Емфатичне посилення.

2.2 Формування граматичної компетенції **Тема 1. Узгодження часів.**

Особливості дотримання правила узгодження часів. Випадки порушення правил узгодження часів. Непряма мова (непрямі розповідні, питальні, спонукальні речення): сполучники, порядок слів. Зміни займенників та прислівників у процесі трансформації прямої мови у непряму.

Тема 2. Категорія стану.

Пасивний стан. Формування: розповідне, питальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів. Випадки вживання.

Тема 3. Форми пасивних конструкцій.

Формування: розповідне, питальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Орфографія дієслів. Випадки вживання.

Тема 4. Вживання категорій пасивності та активності в англійській мові.

Переклад дієслів, що закінчуються на –ся з української мови англійською.

2.3.Формування лінгвальної компетенції

Тема 5. RELAX ACTIVITIES

Talk about watching and doing different sports. Compare three or more things. Discuss relaxing and stressful experiences. Places and equipment. Sports and games. Plans for the weekend. Why is football popular? Family parties and wedding parties. Hobbies to help you relax. Introducing negative comments.

Тема 6. FAMILY AND FRIENDS

Describe people you know. Explain who people are - and which people you mean. Ask and answer common questions. Discuss similarities and differences. Describe character and abilities. Discuss uses of social media and online habits. Family and friends. Character and habits. Understanding vocabulary: Words with the same verb and noun forms. Online friends. What kind of an online friend are you? Talking about people. The family business. Explaining who people are.

Тема 7. DESCRIBING PLACES

Explain where you are from. Describe your town and area. Ask useful questions when staying with people. Ask for permission to do things. Show guests round your house or apartment. Describing places. Where I live. Staying with people. Where are you from? Staying in someone's home. Explaining where places are. Asking for permission.

Тема 8. STUDENT LIFE

Describe your academic experiences. Student life is the brightest period of our life. It is a mixture of studies and great fun. Talk about future situations. Talk about the education system in your country. Discuss cheating in education - and in other areas of life. Stages of education. Education systems. Cheating. Comparing education systems. Respond with surprise to negative sentences.

МОДУЛЬ 2. Формування базової комунікативної компетенції.

Змістовий модуль 3. Поглиблення базових навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

2.1 Формування граматичної компетенції

Тема 1. Модальні дієслова.

Морфологічні характеристики модальних дієслів: *can, may, must, ought, should, shall, will, would, need, dare*, еквівалентів модальних дієслів *have to, be to, be able to*.

Тема 2. Модальне дієслово *can*.

Значення *can* для позначення дій, виражених інфінітивом: спроможності, можливості, дозволу, здивування, недовіри. Сталі вирази з *can*.

Тема 3. Модальне дієслово *may*.

Значення *may* для позначення дій, виражених інфінітивом: можливості, дозволу, припущення, докору. Сталі вислови з *may*. Повторення: *can (could) and may (might)* зі значенням можливості та дозволу. Порівняння.

Тема 4. Модальне дієслово *must*.

Значення *must* для позначення дій, виражених інфінітивом: обов'язок, заборони, поради, запрошення, припущення. Сталі вислови з *must*. Повторення: *may, must* зі значенням припущення, заборони. Порівняння.

Тема 5. Дієслово *to have to* як змістове, допоміжне та у складі сталих висловів.

To have to як еквівалент модального дієслова, значення для позначення дій, виражених інфінітивом: обов'язковості, відсутності необхідності, припущення. Сталі вислови з *to have to*. Дієслово *to be* як змістове, допоміжне, дієслово-зв'язка *To be* як еквівалент модального

дієслова. Значення для позначення дій, виражених інфінітивом: обов'язку, наказу та інструкції, можливості. Сталі вислови з *to be to* Повторення: *to have to, to be to* зі значенням повинності: Порівняння.

Тема 6. Модальні дієслова *ought, should*.

Значення *ought, should* для позначення дій, виражених інфінітивом обов'язку, критичного зауваження, припущення. Емоційне *should* зі значенням обіцянки, примушування, погрози, попередження. Повторення: модальні дієслова *can, may, must, ought, should+Perfect Infinitive*. Порівняння.

Тема 7. Модальні дієслова *will, would*.

Значення *will* для позначення дій виражених інфінітивом: бажання, спонуки, наказу, припущення. Значення *will (would)* для позначення звичної дії, відмови виконувати дію, ввічливого прохання. Конструкції *zwill, would*.

Тема 8. Модальне дієслово *shall*.

Модальне дієслово *shall* для позначення спонуки, наказу, обіцянок, загрози. Формування: розповідне, питальне, спонукальне речення. Формування заперечення. Особливості утворення коротких відповідей на запитання. Випадки вживання.

Тема 9. Модальне дієслово *need*.

Значення для позначення дій, виражених інфінітивом: необхідності, відсутності.

Повторення: *to have to, need* зі значенням відсутності необхідності: порівняння.

Тема 10. Модальне дієслово *dare*.

Значення для позначення дії, вираженої інфінітивом: мати сміливість. Сталі вислови з *dare*. Модальне дієслово *used to*, його значення для позначення звичок у минулому. Повторення: *can, may, must, ought, should, shall, will, would, need, dare*

2.2. Формування лінгвальної компетенції

Тема 9. MIND AND BODY

Describe common illnesses and their symptoms. Give advice and understand medical advice. Ask and answer common questions about illness give instructions. Understand instructions on medicines. Illnesses and health problems. Understanding vocabulary: Phrases with mind and matter. Parts of the body. How are you feeling? Health advice. Common questions about illness.

Тема 10. PLACES TO STAY

Describe places you stayed in. Book somewhere to stay. Reserving a room. Hotels and other accommodation. Travel agency. Go sightseeing. Tourist attractions. Apologise for bad news. Explain and deal with problems in hotels. Talk about imagined situations. Talk about past habits. Places to stay. Solving hotel problems. Memories of childhood holidays. Hotel information. Credit card details. A difficult hotel guest. Apologising.

Тема 11. SCIENCE AND NATURE

Talk about the weather. Weather forecast. Discuss and respond to news stories. Talk about animals. Tell better stories. Natural Disasters. Talk about scientists and research. Understand newspaper headlines. Science and nature in the news. Animals. Discussing the news. Science phone-in. Responding to news and comments. Man's best friends. An animal experiment.

Тема 12. IMPORTANCE OF MOBILE PHONES

Talk about different kinds of phones. The history of mobile phones. Some curious facts about mobile phones. SMS language. Give and take phone messages. Ask for people and explain where people are. List of interesting topics to talk about. Work out. The meaning of new words. Explain stories and report crimes. Report what people said. Using phones. Understanding vocabulary: Forming negatives. Reporting crimes. Telephone messages. Problems after a crime. Explaining where people are. It's an emergency!

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 4. Удосконалення базових навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

2.3. Формування граматичної компетенції

Тема 1. Категорія способу в англійській мові.

Наказовий дійсний та умовний способи в англійській мові. Структурно залежне уживання

форм, які виражають нереальну дію.

Тема 2. Класифікація форм нереальності. Синтетичні та аналітичні форми. Їх вживання у простих реченнях.

Тема 3. Non-factual Past Indefinite *were* and Non-factual Past Perfect у складнопідрядних реченнях.

Тема 4. Present / Past Modal Phrase у складнопідрядних реченнях.

Тема 5. Форми нереальності в підрядних порівняльних реченнях. Conditional Mood. Повторення: форми, які виражають нереальну дію.

2.4. Формування лінгвальної компетенції

Тема 13. CULTURE AND ART

Describe different kinds of films. Say what you have heard about things. Talk about how things make you feel. Talk about the film industry and culture. Discuss your favourite music, books or films. Ask how long people have been doing things. Films. Music, art and books. Nollywood dreams. Discussing what film to see. Talking about music, art and books.

Тема 14. CONSUMER GOODS

Talk about common household objects. Explain where things are in a house. Describe things, people and places that you don't know the names of. Describe the best-known department store in your city. Talk about food shopping. Discuss some environmental issues. Talk about suitable gifts. Things in the house. Containers. Understanding vocabulary: Verbs with two objects. Rubbish food. Fact file: rubbish. New flatmates. Memorable presents. Explaining where things are.

Тема 15. MONEY IN OUR LIFE

Talk about the economy. Use time phrases to say when things happen. Compare prices. Talk about money issues and problems. Say different kinds of numbers. Time phrases and tense. Money doesn't buy happiness but it helps. Some people live their lives to earn money. Time clauses. The economy and quality of life. Money verbs. Dealing with banks. Money problems. Comparing prices.

Тема 16. PARTIES AND EVENTS

Describe different kinds of parties and events. Ask and answer linked questions. Explain major historical events in a country's history. Say different dates. Describing parties and events. Historical events. Fact file: Britain Around the world in 300 words. Talking about parties. Talking about a special day. Linked questions.

МОДУЛЬ 3. Формування мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 5. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

3.1 Формування граматичної

компетенції Тема 1. Герундій.

Поняття герундію. Часо-станові форми герундію. Функції герундію у реченні. Способи передачі герундію українською мовою. Дієслова, іменники, фразові дієслова, фрази, після яких вживається герундій. Активна форма герундію для передачі пасивної дії. Проста форма герундію для передачі минулої дії. Різниця при вживанні герундію, інфінітиву, підрядного речення.

Тема 2. Герундіальні конструкції та звороти.

Види герундіальних конструкцій. Відмінності при формуванні герундіальних конструкцій з займенниками, власними іменами, загальними назвами. Герундій та віддієслівний іменник. Подібні та відмінні риси. Способи визначення герундія та віддієслівного іменника. Способи передачі герундіальних зворотів українською мовою.

Тема 3. Дієприкметник I, Дієприкметник II.

Форми дієприкметника I. Функції та значення дієприкметника I та дієприкметника II. Способи перекладу дієприкметника I та дієприкметника II та усунення труднощів. Активне та пасивне значення дієприкметника I. Дієприкметникові конструкції та звороти. Конструкція «Have something done». Видо-часові труднощі конструкції та способи її передачі українською мовою. Абсолютна дієприкметникова конструкція. Способи передачі абсолютної дієприкметникової конструкції українською мовою. Герундій та дієприкметник I. Підходи і способи їхнього розмежування.

3.2. Формування лінгвальної компетенції

Тема 17. YOUR PERSONALITY

Talking about people. Talking about languages. Say more about yourself and other people. Ask and answer common questions. Ask follow-up questions and maintain conversations. Describe how well you use different languages. Pay more attention to the language in texts. Tell better stories. The Google translators in human form. Meeting for the first time. Stories connected to speaking a foreign language. Asking follow-up questions. Auxiliary verbs. Narrative tenses.

Тема 18. FEELINGS AND EMOTIONS IN OUR LIFE

Feelings. Talk about how you feel and why. Respond to good and bad news. Talk about your life now. Explain why you can't or don't want to do things. Response expressions. Understanding vocabulary: -ed / -ing adjectives. It only takes Juan Mann to change the world! Talking about feelings Juan Mann Bumping into an old school friend. Linking verbs. How Our Feelings Help Us Survive and Thrive. Feelings Support Growth. Present simple and present continuous.

Тема 19. FREE TIME ACTIVITIES

Describe places and explain where they are. Give and respond to suggestions. Discuss future plans. Talk about the weather. Hobbies and Interests. Recognise and reuse useful chunks of language. Ask and talk about holiday experiences. Places of interest. Weather. Understanding vocabulary: Useful chunks in texts. Things to see and do in Kyiv. Is disaster tourism such a total disaster? Visiting London. Holiday plans. Giving and responding to suggestions. Future plans.

Тема 20. INTERESTS AND HOBBIES

Free-time activities. Injuries and problems. Describing music. Talk about free-time activities. Describe how often you do (or did) things. Explain how good you are at things. Talk about injuries and sports problems. Ask about tastes. Talking about tastes. The playlist of your life. Free-time activities. Hidden talent. Habit and frequency.

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 6. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

3.3. Формування граматичної

компетенції Тема 1. Інфінітив.

Видо-часові форми інфінітива. Функції інфінітива в реченні. Випадки відсутності різниці між активним і пасивним інфінітивом. Голий інфінітив та випадки його вживання. Способи передачі інфінітиву та його різних форм українською мовою. Дієслова та іменники, після яких вживається інфінітив. Випадки нівеляції перфектної та пасивної форми інфінітива.

Тема 2. Інфінітивні конструкції.

Конструкція «Complex Object». Способи її передачі українською мовою. Конструкція «Complex Subject». Способи її передачі українською мовою. Випадки опущення частки «to» в конструкції «Complex Subject». Випадки використання підрядних речень після дієслів, на позначення актів органів чуття. Способи передачі конструкції «Complex Subject» українською мовою. Конструкція «For-to-infinitive Construction». Способи її передачі українською мовою.

Тема 3. Особливості вживання інфінітива та герундія.

Відмінності реалізації значення після дієслів, що дозволяють використання інфінітива та герундія. Способи передачі речень із дієсловами, що дозволяють використання інфінітива і герундія.

3.3. Формування лінгвальної компетенції

Тема 21. WORKING LIFE

Talk about jobs and what they involve. Comment on people's experiences. Discuss rules and freedoms at work. Talk about getting used to changes. Say longer chunks better. Jobs. Describing jobs. Work rules and laws. Understanding vocabulary: Be used to and get used to. Terrible jobs not a thing of the past. Talking about work. Rules at work. Must and can't for commenting. Talking about rules.

Тема 22. BUYING AND SELLING

Talk about phones and phone companies. Compare products. Describe what people are wearing. Discuss shopping habits. Describe souvenirs and presents. Negotiate a good price. Smartphones. Clothes and accessories. Shop till you drop! In a phone shop. Talking about gifts. Avoiding repetition. Negotiating prices. Comparisons. Noun phrases.

Тема 23. SYSTEM OF EDUCATION

System of Education in Ukraine. System of Education in UK. System of Education in the USA. Describing courses. Education. Describe courses, schools, teachers and students. Show you believe or sympathise with what people tell you. Talk about different education systems. Talk about possible future plans or situations. Discuss different aspects of education. Form and say different words from the same root. Understanding vocabulary: Forming words. What works in education.

Тема 24. EATING. FOOD AND RESTAURANTS

Describing food. Ordering food. Restaurants. Food for thought. National Cuisine (Italian, Chinese, Japanese, Indian and others). Service type restaurants (fast food, smorgasbord, a la carte). Describe different dishes and ways of cooking food. Explain what is on a menu. Discuss experiences of foreign food. Make generalisations. Describe restaurants. In a Peruvian restaurant. Generalisations and tend to.

МОДУЛЬ 4. Формування мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 7. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

4.1 Формування граматичної компетенції

Тема 1. Іменник.

Основні способи формування іменників. Класифікація іменників. Іменники, що можна перелічити та не можна перелічити. Його категорії. Категорія числа. Іменники, що нестандартно формують множину. Іменники грецького та латинського походження та їхня форма множини. Іменники, що вживаються лише у множині. Узгодження іменника і дієслова. Категорія відмінку. Випадки використання присвійного відмінку з живими істотами. Випадки використання присвійного відмінку з неживими істотами. Сталі вирази із присвійним відмінком.

Тема 2. Артикль.

Види артиклів. Особливості їхнього вживання. Вживання артиклів із аббревіатурами та акронімами. Особливості використання неозначеного артикля. Особливості використання означеного артикля. Випадки відсутності використання артикля. Використання артикля із іменниками на позначення матеріалів та абстрактних понять. Особливості використання артиклів із власними назвами (імена і прізвища, географічні назви, назви організацій). Використання артиклів у сталих фразах.

Тема 3. Прикметник та прислівник.

Прикметник. Види прикметників. Способи творення прикметників. Прикметники – складні слова. Способи їхнього творення та орфографії. Порядок використання прикметників при наданні розширеної характеристики предмета. Випадки використання прикметників із дієсловами. Ступені порівняння прикметників. Прикметники, що мають дві форми ступенів порівняння. Різниця між ними. Аналітичні способи вираження порівняння якостей предметів. Прислівник. Способи творення прислівників. Прислівники з суфіксом –ly та без нього та різниця між ними. Ступені порівняння прислівників. Класифікація прислівників. Прислівники способу дії. Прислівники часу. Прислівники місця. Прислівники міри. Прислівники, що виражають точку зору.

4.2. Формування лінгвальної компетенції

Тема 25. MODERN HOUSES

Describing homes. Social issues. Describing areas. Describe flats, houses and areas. Explain how big places are. Discuss social and economic changes. Compare the past and now. Ask about house rules. Small ads. A new apartment. Room to rent in Berlin. Explaining how big a place is. Asking about rules.

Тема 26. GOING OUT

Going to the cinema. Exhibitions, films and theatre. Idioms. Talk about exhibitions, films and the theatre. Explain exactly where places are. Discuss nights out. Use idioms connected to different parts of the body. Describe different kinds of events. Talk about plans that failed to happen and explain why. Understanding vocabulary: Describing events. Big night out. What did you do last night? Explaining where places are. Quantifiers.

Тема 27. THE NATURAL WORLD

Show emotions through intonation. Talk about challenges and achievements. Discuss natural resources and the economy. Movements and sounds. Challenges and achievements. The strange story of Maurice Wilson. Natural resources fact file. Animal stories. Maurice Wilson. The resource curse. Helping people to tell stories. Past ability / obligation.

Тема 28. PEOPLE I KNOW

Describing character. Relationships. Talking about your friends and family. Explain how people you know are similar. Talk about memories. Express regrets. Talk about relationships. Tell and participate in telling stories. Describe animals. Used to, would and past simple. Expressing regret using wish.

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 8. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

4.3. Формування граматичної

компетенції Тема 1. Займенник.

Класифікація займенників. Особистісні та присвійні займенники. Зворотні займенники. Указівні займенники. Питальні займенники. Визначальні займенники. Невизначені та заперечувальні займенники. Використання квантитаторів “some”, “any”, “no”. Особливості вживання займенника “one”.

Тема 2. Прийменник. Сполучник.

Види прийменників. Стандартні випадки вживання прийменників. Складнощі використання прийменників. Сталі фрази із прийменниками. Сполучник. Види сполучників. Особливості вживання сполучників.

Тема 3. Види речень.

Просте речення. Порядок слів у реченні. Складне речення. Види складних речень. Види підрядних речень. Вживання часів у різних видах підрядних речень. Інверсія. Випадки використання інверсії. Особливості пунктуації в англійському реченні.

4.4. Формування лінгвальної компетенції

Тема 29. JOURNEYS

Ways of travelling and travel problems. Talking about journeys. Explain travel problems. Discuss immigration. Reflect on past events. Use extreme adjectives to make descriptions more interesting. Talk about problems and whose fault they are. The long journey to a new life. Holiday problems. How come? Blaming people. Phrasal verbs. Understanding vocabulary: Extreme adjectives. Third conditionals. Should have.

Тема 30. TECHNOLOGY AND SCIENCE

Technology makes lives easier. The technology used in mobile phones is very advanced these days. Talking about computers. Explain and sort out problems. Describe games. Discuss issues around computer gaming. Talk about apps and gadgets. My life as a gamer. IT help desk. The gaming industry. Totally great or totally rubbish? Sorting out problems. Talk about computers. Technology has its advantages and disadvantages.

Тема 31. INJURIES AND ILLNESS

Injuries and illness. Accidents and health problems. At the hospital. Accident on holiday. Fact or myth? Discuss health myths and facts. Talking about injuries and illness with a doctor. Talk about causes and results. Tell stories about accidents. Report what people said. Understanding vocabulary: Word endings and word class. Short questions with any.

Тема 32. NEWS AND EVENTS

News and events. Explaining who people are. Seeking fame and fortune. Talking about news stories. Talking about famous people. Introducing and commenting on news. Talk about types and

sources of news comment on the news. Use reporting verbs to report news. Describe famous people and events. Discuss issues around fame. Defining relative clauses.

МОДУЛЬ 5. Удосконалення мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 9. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

5.1.Формування лінгвальної компетенції

Тема 33. ENTERTAINMENT

Leisure. Travelling is a good way to spend spare time. Visiting new places, seeing sights and meeting new people is a very exciting and useful relaxation. Talking about habits. Describe films, books and music. Politely disagree with opinions. Talk about pictures and art. Tell stories and discuss plots. Describe buildings and areas in more detail. Agree. Using synonyms. Show people around your town or city. Talk about festivals and carnivals. Talk about future events in a variety of ways. Habits. Describing films, music and books. Talking about pictures. Films and the cinema. A guided tour of an art gallery.

Тема 34. SIGHTSEEING

Buildings and areas. Festivals and carnivals. Ten days at the Venice Carnival. Driving round Kyiv. Places to visit. Agreeing using synonyms. Giving advice. Talk about a wide range of objects. Describe what things are for. Check you understand what people mean. Use suffixes and prefixes better. Describe problems with things. Give advice and express regrets. Talking about the future.

Тема 35. THINGS YOU NEED

Useful things. Talk about a wide range of objects. Essential things you should learn if you want to be successful. Things you can do in your daily life to improve your personal development. Describe what things are for. Check you understand what people mean. Describe problems with things. Asking for things. Trying to get a refund. Explaining purpose using so, if and to should and should have (should've).

Тема 36. SOCIETY AND CULTURE

The government, economics and society. What do you think of your president? Showing understanding. Commenting on news stories. Give advice and express regrets. Talk about the government and their policies. Talk about how the economy is doing. Respond to complaints. Discuss social issues. Comment on news stories. Word families. How things go wrong. Explaining and checking. Describe correlations so and such.

5.2. Формування письмової компетенції. Тема 1. Написання анотацій.

Читання англомовного тексту рівня С1. Виділення основної інформації. Використання слів зв'язок для формування лаконічного і послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

Тема 2. Написання інтернетівських постів.

Визначення специфіки інтернет-постів як виду креативного письма. Визначення стилю інтернет-постів. Відбір ідей, що будуть представлені в постах. Використання допоміжних фраз і слів-зв'язок для послідовної передачі думки.

Тема 3. Написання листа до газети \ другу.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього листа. Визначення основних ідей листа, їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

Тема 4. Написання історії \ оповідання.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього оповідання. Визначення основних ідей оповідання, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

Тема 5. Написання есе.

Визначення стилю та основних характеристик есе. Визначення цільового читача та вибір стилю есе. . Визначення основних ідей есе, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для

передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

Тема 6. Написання статті до газети.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього листа. Визначення основних ідей статті, їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

5.3. Формування читацької компетенції

Тема 1. Читання та опрацювання неадаптованих художніх текстів рівня C1-C2.

МОДУЛЬ 5. Удосконалення мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 10. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції. 5.1.Формування лінгвальної компетенції

Тема 37. SPORTS AND INTERESTS

Health and fitness. Sport. Sport - you've got to love it. Injuries and accidents. Talk about what you do in your free time. Talk about how fit you are. Check you heard things correctly. Talk about sport comment on past events. Describe accidents and injuries. Talk about places you have stayed in. Express opinions and show surprise. Discuss and deal with accommodation problems. Better understand idiomatic language. Unusual interests.

Тема 38. ACCOMMODATION

Accommodation problems. Book Accommodation Online. Let's talk about accommodation. Tell me about the house/flat you live in. Culture shock. They say that living in the city is better than living in the country. What do you think about it? Make stories more dramatic. Did you go away anywhere? Decorate your room and make it look more modern. Give him/her some advice on how to do it. Talk about trends. use context to understand different meanings of words. Where you stayed. Idioms.

Тема 39. NATURE AND ENVIRONMENT

The nature and the ecological problem. The pollution of air and the world's ocean. The nature is depends on how we treat it, just as the house we live in depends on how we take care of it. Talk about natural disasters. Experiences of extreme weather. Plants and trees. Plant life. Talk about issues connected to animals and plants. Ways to save our planet and to improve our life. I've always been a nature lover. The different meanings of words.

Тема 40. CRIME AND PUNISHMENT

Crimes. Crime and punishment. Trends and statistics. Different kinds of crimes. Punishment or rehabilitation? Comments and questions. Use context to understand different meanings of words. Talk about crimes and what they involve. Make comments and ask follow-up questions. Express varying degrees of certainty. Talk about prison and punishment. Describe the legal system in your country. Showing degrees of certainty with modal verbs. Nouns and prepositional phrases.

5.2. Формування письмової компетенції. Тема 1. Написання анотацій.

Читання англomовного тексту рівня C1. Виділення основної інформації. Використання слів зв'язок для формування лаконічного і послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

Тема 2. Написання проекту.

Визначення цілей проекту. Визначення стилю мовлення, що вживається в проекті. Відбір тем та послідовності їхнього представлення в проекті.

Тема 3. Написання порад.

Визначення цільового читача. Вибір стилю надання порад. Визначення основних порад та їхнє послідовне представлення. Розподіл порад за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

Тема 4. Написання історії \ оповідання.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього оповідання. Визначення основних ідей оповідання, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за

абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

Тема 5. Написання есе.

Визначення стилю та основних характеристик есе. Визначення цільового читача та вибір стилю есе. Визначення основних ідей есе, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

5.3. Формування читацької компетенції

Тема 1. Читання та опрацювання неадаптованих художніх текстів рівня C1-C2.

МОДУЛЬ 6. Удосконалення мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 11. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

6.1. Формування лінгвальної компетенції

Тема 41. CAREERS AND STUDYING

Choosing a career is not an easy matter. Degree subjects: your career options. Describe good and bad aspects of working life. Explain your feelings about the future. Talk about education and starting work. Give better presentations. Top 10 Jobs in 2030: Skills You Need Now to Land the Jobs of the Future. My first job. Working life. Presentations. How're you finding your job? Feelings about the future.

Тема 42. SOCIALIZATION

Understanding Socialization in Sociology. The Purpose of Socialization. Stages and Forms of Socialization. A Critical View on Socialization. Communicating and Socializing. Talk about celebrations and parties you've been to. Suggest different times or places to meet. Talk about awkward situations. Start and end different kinds of conversations. Celebrating. Making mistakes. Going out to celebrate. Talking about parties. From faux pas to front page news. The future perfect. Question tags. Starting conversations.

Тема 43. TRANSPORT AND TRAVEL

Modern life is impossible without travelling. Discuss travel experiences. Talk about problems when renting things. Rent a car. Express shock and surprise. Talk about different kinds of driving experience. Emphasise how you feel. Problems when renting. Driving in different countries. Travelling by air. Travelling by train. Travelling by sea. Amazing journeys. Reporting problems. Expressing surprise or shock. Emphatic structures.

Тема 44. HEALTH AND MEDICINE

Health problems. Parts of the body and operations. Suddenly falling ill. Medical tourism. Health stories and news. Health and wellness. Describe health problems in more detail. Pass on sympathetic messages. Talk about operations. Discuss issues connected to health systems. Talk about research and surveys. Tell jokes better. Passing on messages.

6.2. Формування читацької компетенції

Тема 1. Читання та опрацювання неадаптованих художніх текстів рівня C1-C2.

6.3. Формування письмової

компетенції. Тема 1. Написання анотацій.

Читання англomовного тексту рівня C1. Виділення основної інформації. Використання слів зв'язок для формування лаконічного і послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

Тема 2. Написання есе.

Визначення стилю та основних характеристик есе. Визначення цільового читача та вибір стилю есе. . Визначення основних ідей есе, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

Тема 3. Написання листа до газети.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього листа. Визначення основних ідей листа, їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого письмового мовлення.

Тема 4. Написання листа другу.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього листа. Визначення основних ідей листа, їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обгрунтованого письмового мовлення.

МОДУЛЬ 6. Удосконалення мовної та мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 12. Удосконалення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

6.1.Формування лінгвальної компетенції

Тема 45. LIFE-CHANGING EVENTS

Life-changing events. Values and concepts. Catching up with news and gossip. Key life events around the world. Describe major life events in more detail. Report information you are not 100% sure of. Discuss gossip and news about people. Complain about annoying habits. Discuss ceremonies. Talk about values and concepts. Managing conflict. Showing uncertainty.

Тема 46. BANKS AND MONEY

Money-related problems. Functions of money. Types of money. Banks and the creation of credit. Central banks and the control of money. Demand for and supply of money. National and international financial institutions. Recent developments in the banking sector. Describe problems connected to personal finances and banking. Deal with banks. Apologise and explain problems in formal settings. Use descriptive literary language. Express regrets. Use financial metaphors. The Magic Moneybag. A debate about the lottery. Apologising and offering explanations. Passives wish.

Тема 47. FOOD AND MEALS

Explain how to cook things. Healthy food. kinds of food – dairy products, meat, fruit and vegetables, fats and sugars, cereals and grains. Eating habits are different in different countries. There is a saying; “If we eat to live, there is no problem; but if we live to eat then that’s when the problem starts”. Give approximate meanings. Get better at linking ideas together. Talk about food programmes and memories of food. What does the word “food” mean to you? Is it a pleasure or just a fuel? Discuss food-related stories in the news.

Тема 48. BUSINESS

Building up a business. Top ten characteristics of successful people. Talk about how companies and markets develop. Explain and sell products and services. Challenges of Small Enterprises. Business Leadership. Challenges of Small Enterprises. Regulation of Workplace Diversity. New African entrepreneurs. Business collocations. Expressing necessity and ability. The future continuous.Reasons for phoning. I'm just phoning to ... Explain why you are phoning. Be more formal in business contexts. Pronounce email addresses and websites. Dream and Achieve. Using would to show formality. Expressing necessity and ability.

6.2. Формування письмової компетенції.

Тема 1. Написання анотацій. Читання англomовного тексту рівня C1. Виділення основної інформації. Використання слів зв'язок для формування лаконічного і послідовного, логічно обгрунтованого письмового мовлення.

Тема 2. Написання рецензії.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутньої рецензії. Визначення основних ідей фільму та порядку їхньої послідовності в рецензії. Визначення способів передачі позитивної та негативної оцінки. Підсумовування.

Тема 3. Написання промови.

Визначення цілей промови. Визначення стилю мовлення, що вживається в промові. Відбір тем та послідовності їхнього представлення в промові. Відбір емотивних лексичних засобів та стилістичних фігур для впливу на слухача.

Тема 4. Написання статті до газети \ журналу.

Визначення цільового читача. Вибір стилю майбутнього листа. Визначення основних ідей листа, їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обгрунтованого письмового мовлення.

Тема 5. Написання есе.

Визначення стилю та основних характеристик есе. Визначення цільового читача та вибір стилю есе. . Визначення основних ідей есе, представлення їхньої послідовності в листі. Розподіл ідей за абзацами. Використання конструкцій, допоміжних фраз і слів-зв'язок для передачі послідовного, логічно обґрунтованого креативного письмового мовлення.

6.3. Формування читацької компетенції

Тема 1. Читання та опрацювання неадаптованих художніх текстів рівня C1-C2.

МОДУЛЬ 7. Поглиблення комунікативної мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 13. Поглиблення навичок мовної та мовленнєвої компетенції

7.1 Формування лінгвальної компетенції

Тема 49. CITIES AND CITY LIFE

Describe different aspects of cities and city life. Problems of city and country life. Talking about cities. Add interest to stories by emphasising and exaggerating. Reinforce and exemplify points you've made. Talk about urban problems and how to tackle them. Talk about changes in urban areas. Tell stories and urban myths. City life. Understanding vocabulary: Emphasising and exaggerating. Recovery and change. Understanding vocabulary: Binomials. Urban renewal. Buying into the myth. Urban myths. Reinforcing and exemplifying a point. Perfect forms.

Тема 50. RELATIONSHIPS

Talk about people you know. A good friend is a friend in need, who is always willing to do something useful for you, who can give good advice, who can keep secrets. Give your impression of people you don't know well. Talk about romance and science. Talk about different kinds of relationships. Express opinions in more tentative ways. Share and talk through problems. Describing people. Understanding vocabulary: Phrasal verbs. Relationships. From Cupid to computer. Talking about people. Giving your impression.

Тема 51. CULTURE AND IDENTITY

Discuss different aspects of culture and society. Politely disagree with people's opinions. Express feelings and opinions more emphatically. Describe useful objects and household jobs. Discuss your own personal and national identities. Society and culture. Household objects. Understanding vocabulary: Words and phrases. Foreign objects. Talking about different cultures. Cultural identity. You associate yourself with the larger group of which you are a member. Challenging overgeneralisations. Cleft sentences.

Тема 52. POLITICS

Comparison of electoral systems in the world. The most influential political figure of the XX century. The political decision that has changed your country at most. The impact of international relations on your country in the last ten years. Change in politics at wartime. The philosophy of politics. Pros and cons of the political system in your country. Describe politicians and their qualities. Give opinions about politics. Talk about consequences of political proposals. Tell jokes. Talk about voting and elections. Understanding vocabulary: Ways of verb groups. Elections and politics. Symbol of democracy is a joke. The electoral system. Swiss style. Different types of vote. Giving opinions.

7.2. Формування творчої читацької компетенції

Тема 1. Стилiстична фонетика та аналіз публіцистичного тексту.

Робота з оригінальними статтями із англomовних видань. Стилiстична фонетика та аналіз художнього/публіцистичного тексту. Парадигматична фонетика та морфологія в інтерпретації тексту. Поліфонічні тексти. Теоретико-практичні фонетичні засади інтерпретації англomовного тексту.

Тема 2. Читання та опрацювання неадаптованих художніх текстів рівня C1.

Панорама англійського життя XIX століття (на прикладі роману Емілі Бронте "Грозовий перевал"); панорама кінця XIX ст., початку XX (на прикладі роману С. Моема "Піроги та пиво або скелет у шафі"; першої половини XX століття (на прикладі оповідань Девіда Герберта Лоуренса). Читання, виконання лексичних завдань. Обговорення проблем. Переказ та інтерпретація тексту.

МОДУЛЬ 7

Змістовий модуль 14

7.1. Формування лінгвальної компетенції

Тема 53. GOING OUT, STAYING IN. PROS AND CONS

Do you like going out or staying at home? What do you like to do when you go out? How often do you go out? Do people in your country go out a lot? How and where do people in your country usually socialize? What kind of entertainment is popular in your country? Talk about nights out. Comment on what people say. Change the subject. Talk about tourism and tourist sites. Describe and review books. Describing books. Book clubs. Noun phrases. Understanding vocabulary: Noun + of. Don't be a sheep! Commenting on what is said.

Тема 54. CONFLICT AND RESOLUTION

Handle arguments in a constructive manner. Conflict is a disagreement. It is a dispute with others. It generally involves the clash of interests, ideas, or personalities. Defend and excuse positions and behaviour. Talk about how you'd like things to be different. Discuss conflict and resolution. Understand and use extended metaphors. Arguments and discussions. Conflict and resolution. Understanding vocabulary: Extended metaphors. Peace to defeat war yet again? Resolving arguments. News stories. Defending and excusing. Wish and if only.

Тема 55. SCIENCE AND RESEARCH

Discuss different areas of work in the field of science. Explain and discuss news stories about science. Express surprise and disbelief. Talk about science-fiction films. How to start your science research paper. Form nouns and adjectives. Discuss the uses and abuses of statistics. Talking about science. Understanding vocabulary: Forming nouns and adjectives. Statistics. Discussing science stories. The importance of statistics. Expressing surprise and disbelief.

Тема 56. NATURE AND NURTURE

Describe scenery and natural landscapes. Emphasise your opinions. Tell the stories behind photos. Talk about communication. Discuss stereotypes. Describe animals, their habitats and their habits. Describing scenery. Communicating. Animals. Understanding vocabulary: Compound adjectives. Unusual animals. Holiday photos. Language and gender. Emphatic tags.

МОДУЛЬ 8

Змістовий модуль 15. Поглиблення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

8.1 Формування лінгвальної компетенції

Тема 57. PROFESSIONAL DEVELOPMENT

How to be an effective team member. Effective time management tips. Creative problem solving. Types of online employee trainings. Describe what people do at work. Signal that you are making deductions. Discuss different experiences of work. Talk about terms and conditions of employment. Discuss issues related to dismissal and tribunals. Understanding vocabulary: Adverb-adjective collocations. The world of work. First day at work. David Bolchover's conclusions. News stories about work. Continuous forms. Making deductions.

Тема 58. HEALTHY LIFESTYLE

Modern life is very chaotic and stressful. A healthy lifestyle consists of active mode of life, healthy diet, avoiding of stress and absence of bad habits. Sport is a good way to reduce stress and improve your state of health and grundle you. Describe different medical and surgical procedures. Use vague language. Discuss different approaches to medicine. Describe things the mind and body do. Discuss issues doctors face. Understanding vocabulary: Nouns based on phrasal verbs. East meets West. Talking about surgical procedures. Doctors' experiences. Vague language.

Тема 59. SPORT IS IMPORTANT IN OUR LIFE

My favourite sport. Talk about sports you watch or do. Recognise and use irony. Discuss issues around gaming. There are summer and winter sports. Sport makes our bodies strong, it prevents us from getting too fat, and makes us more self-organized and better disciplined. Link ideas within and across sentences. Discuss and use playful language. Linking words and Phrases. Talking about gaming. Understanding vocabulary: Alliteration. Talking about sport. Word games and wordplay. Irony and humour.

Тема 60. IMPORTANT HISTORICAL EVENTS IN THE WORLD

Choosing the 10 most important events in history. Famous people. Describe some of the key events in people's lives. Use similes to make descriptions more interesting. Give better presentations. Ask contextualised questions after presentations. Discuss important historical events. Present and debate arguments and theories. Dramatic inversion. Personal histories. Understanding vocabulary: Similes. Historical events. Discussing arguments and theories. History mysteries. A remarkable life. The impact of World War II. Contextualised questions.

8.2. Формування творчої читацької компетенції

Тема 1. Інтерпретація тексту та стилістична семасіологія.

Метафора та метонімія, як ключові образні засоби, на яких ґрунтується тлумачення змісту тексту. Робота з періодичними виданнями Великобританії та США.

Тема 2. Аналіз тексту з огляду на стилістичну лексикологію.

Робота зі статтями з журналу «The Newswweek». Стилiстично знижена лексика, вживання сленгу.

Тема 3. Інтерпретація тексту під кутом зору стилістичного синтаксису та функціональних стилів англійської мови.

Повторення матеріалу щодо функціональних стилів англійської мови.

МОДУЛЬ 8. Поглиблення комунікативної мовленнєвої компетенції

Змістовий модуль 16. Поглиблення навичок мовної та мовленнєвої компетенції.

8.1 Формування лінгвальної компетенції

Тема 61. NEWS AND THE MEDIA

The quickest source of airing the news is Internet. Advantages and disadvantages of Internet. Mass-media plays an important part of our lives, as it is the main source of information we receive every day. Understand news stories better. Comment on news stories. Recognise and use rhetorical questions. Discuss the issue of celebrity and the media. Report what people said. Newspaper headlines. Understanding vocabulary: Common sayings. Talking about the news. Radio news bulletin. Rhetorical questions and common opinions. Patterns after reporting verbs.

Тема 62. BUSINESS AND ECONOMICS

Understanding world economics. Discuss different aspects of running a company. Talk about how your business is doing. Network and make small talk. Discuss crime, banks and economics. Use some loanwords. A business meeting. Take minutes and take part in meetings. How to spend your money. Business situations. Making small talk. Counterintuitive career advice. How's business? Understanding vocabulary: Loanwords.

Тема 63. TRENDS AND FASHION

Today fashion is a very popular industry which influences millions of people around the world. Fashion has almost nothing to do with good taste, so everyone should create his or her own style. Describe clothes and hairstyles. Repair misunderstandings. Give opinions on style. Discuss trends. Use some snowclones. Discuss the fashion industry and its impact. Define yourself in different ways. Style and fashion. Understanding vocabulary: Snowclones. Understanding vocabulary: Verb forms and word families. All things must pass. Talking about clothes and style. The fashion industry and body image. Backtracking and correcting. Defining yourself. Prepositions.

Тема 64. DANGER AND RISK

Describe accidents and injuries. Risk – the combination of the likelihood of the occurrence of a harm and the severity of that harm. Understand and use a range of interjections. Talk about laws and regulations. Discuss compensation culture. Talk and think critically about texts. Discuss the pros and cons of Internet use. Talking about the future. Accidents and injuries. Laws and regulations. Understanding vocabulary: Synonyms. Compensation culture. Talking about accidents and injuries. Internet risks and problems.

8.2. Формування творчої читацької компетенції

Тема 1. Лексико-семантичний аналіз текстів, інтерпретація.

Аналіз змісту текстів. Виконання лексико-граматичних завдань на закріплення вивченої лексики.

Тема 2. Збереження традицій національної культурної спадщини.

Поняття «культура», «ідентичність», «менталітет». Роль традицій для нації. Національні страви. Стереотипізація досвіду.

8.3. Формування лінгвальної компетенції

Тема 1. Культура та традиції Великобританії.

Духовне та культурне життя. Характерні риси британця. Лівосторонній рух: історія, легенди, міфи. Національні страви англійської кухні. Пудинг. Національні напої. Університетські традиції. Життя у коледжі.

Тема 2. Культура та традиції США.

Духовне та культурне життя. Правила водіння автотранспорту у США. Розбіжності на федеральному рівні. Національний характер американців, національні страви та звичаї. LGBT people in the USA.

Тема 3. Інтерпретація тексту під кутом зору стилістичного синтаксису та функціональних стилів англійської мови.

Обговорення, реферування та лінгвостилістичний аналіз текстів. Лексико-семантичний аналіз текстів, інтерпретація. Виконання лексико-граматичних завдань на закріплення вивченої лексики.

8.4. Формування творчої читацької компетенції

Тема 1. Сімейне життя.

Гендерні проблеми. Кохання, зустрічі, шлюб. Традиції, пов'язані з коханням. Нетрадиційний шлюб (Gay Marriage). Конфлікти у родині. Розподіл домашніх обов'язків. Роль свідoctва про одруження у сімейному житті. Вінчання. Вплив розвитку суспільства на сімейне життя. Виконання лексико-граматичних завдань на закріплення вивченої лексики.

Тема 2. Лексико-стилістичний аналіз текстів, інтерпретація (The Economist, The Newsweek, The Guardian, The Times).

Читання, переклад текстів із основних та додаткових підручників. Аналіз змісту текстів. Лексико-стилістичний аналіз текстів.

4. МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

4.1. Навчання аудіювання

Аудіювання – це основне джерело мовних знань і важливий засіб мовленнєвої практики. Аудіювання поширює потенційні можливості використання навчального тексту: він стає джерелом інформації за обраним фахом, а також засобом оволодіння іншомовним матеріалом, стимулом для розвитку професійного мовлення.

Аудіювання та говоріння – це дві сторони усного мовлення. Без аудіювання не може бути нормального говоріння. Разом з тим аудіювання як вид мовленнєвої діяльності є відповідно автономним (наприклад: слухання лекцій, доповідей, радіопередач).

Згідно з програмними вимогами студенти повинні сприймати на слух під час безпосереднього спілкування і в звукозапису тексти, побудовані, головним чином, на знайомому лексичному і граматичному матеріалі, обсяг тексту 2000-2500 др. зн., темп мовлення нормальний.

Матеріал для аудіювання складають фрагменти доповідей, дебатів, лекцій, бесід, радіо-та телепередач, телефонних розмов, що за темою пов'язані із спеціальністю.

Навчання аудіювання або розуміння мови на слух передбачає виконання студентами вправ на формування спеціальних навичок сприйняття мовленнєвих вправ та подальшу роботу з аудіотекстом.

Викладач може запропонувати наступні види мовленнєвих вправ:

1. Прослухайте текст та дайте відповіді на запитання.
2. Прослухайте текст та підберіть до нього заголовки.
3. Прослухайте текст та передайте його зміст двома-чотирма реченнями.
4. Прослухайте текст та розмістіть пункти плану належним чином.
5. Прослухайте діалог і коротко передайте його зміст.
6. Складіть план висловлювання тощо.

Наявність комп'ютерних класів дає можливість пропонувати диференційовані завдання до одного й того ж аудіотексту. На виконання одного й того ж завдання відводиться

однаковий для всіх час. Навчальна група залежно від кількості завдань до аудіотексту поділяється на дві-чотири підгрупи.

Вся робота з аудіотекстом в умовах комп'ютерного класу складається з трьох етапів: передтекстового, текстового та післятекстового.

Передтекстовий етап передбачає зняття мовних труднощів аудіотексту (контроль розуміння найважчих речень, аналіз значень окремих слів, фраз).

На даному етапі рекомендується виконати наступні види роботи:

1. Введення нових слів, їхнє пояснення.
2. Аудіювання в реченнях найважчих слів та граматичних структур.
3. Робота з найскладнішими граматичними структурами. Текстовий етап включає прослуховування всього тексту.

Студентам пропонуються наступні види роботи:

1. Твердження.
2. Перефразування.
3. Відповіді на запитання.

На післятекстовому етапі варто виконати:

1. Складання плану переказу.
2. Стислий диференційований переказ.
3. Монологічні висловлювання за темою тексту.

Зразок

Ex.1. Listen and follow the text

Fair trade

(I = Interviewer, IM = Ian McPherson)

I.: Perhaps you could summarise for our listeners the points you've made so far, Ian. You started by telling us what free trade is.

IM.: Right, I defined it as a situation in which goods come into and out of a country without any controls or taxes. Countries which truly believe in free trade try to liberalise their trade, that's to say, they take away barriers to trade, they remove things which stop people trading freely. They have open borders and few controls of goods at customs.

I.: OK, then you gave several examples of barriers to trade.

IM.: Yes, I said that there are two main barriers: tariffs and subsidies. Tariffs are taxes on imported goods; so that the imports cannot compete so well against domestic products. Subsidies are money paid to domestic producers so that they can sell their goods more cheaply than foreign competitors. Tariffs and subsidies are barriers to trade because when people are given a choice, generally they will buy the cheapest product.

I.: You mentioned other barriers, less important ones, perhaps.

IM.: Uh huh. I talked about quotas, which limit the quantity of a product which can be imported, and I discussed other restrictions on trade, such as expensive licences for importers, which add greatly to costs; and regulations relating to documents which a company must have to export its goods to certain countries-the documents can be very complicated and difficult to complete, so they slow down trading.

I asked you if free trade was always a good thing.

IM.: And I answered, in principle, yes, it is a good thing, it's beneficial to countries. I.: Why?

IM.: Countries which open their markets usually have a policy of deregulation, that's to say, they free their companies to compete in markets, without government control or subsidies. Because of this, consumers in free trade areas are offered a wider range of high-quality products at lower prices. People in those areas can move to the most productive parts of the economy and get better jobs with higher wages or salaries. OK?

I.: So why do so many countries protect their industries and not allow free markets?

IM.: I gave three reasons, if you remember.

Firstly, some people say, why should we practise free trade if other nations compete unfairly? For example, dumping is fairly common in international trade. When companies dump goods

in overseas markets, they sell goods at very low prices, usually for less than it costs the company to produce the goods. Companies can usually only do that when they are heavily subsidised by their governments. Secondly, many people believe that strategic industries must be protected. These are industries that are very important to the economy: steel, power, communications, and so on. In the United States, many Americans think that the steel industry should be protected against cheap imports from Brazil and other countries. If the US depends too much on foreign-made steel, they argue, this could be bad in a time of war.

Finally, some say that in developing countries, industries need to be protected until they're strong enough to compete in world markets. This is the infant industry argument: certain industries have to be protected until they can stand on their own feet, as it were. My final point was that throughout the world, there is a trend towards liberalising trade and removing trade barriers. The most successful economies tend to have open markets, and most of their industries have been deregulated.

Ex.2. Listen to the first part of a radio interview with Ian McPherson, an expert on international trade. Complete the definition of free trade he gives.

It's a situation in which goods come into and out of a country without any .....¹ or .....². Countries which truly believe in free trade try to .....³ their trade, that's to say, they take away .....⁴ to trade. They have open .....⁵ and few controls of goods at.....⁶.

Ex.3. Listen to the second part of the radio interview. Note down five things which stop people trading freely. Explain briefly the meaning of each one.

For example: *Tariffs. These are taxes, on imported goods.*

Ex.4. Listen to the third part of the radio interview and do the exercises.

1. When there is a policy of deregulation:
  - a) companies compete freely.
  - b) there are a lot of government controls.
  - c) companies must follow regulations.
2. According to Ian McPherson, what is the greatest benefit of free trade? Choose the best answer.
  - a) more choice of products
  - b) better-made products
  - c) more expensive products
  - d) higher salaries
  - e) a wider choice of jobs
3. Complete this sentence.
Some countries do not practise free trade because they wish to:
  - fight against.....¹ competition, for example, dumping;
  - protect their.....² industries, because they are important to the economy;
  - be less.....³ on foreign imports, because their economies need developing.
4. What trend in international trade does Ian McPherson mention? Why does he think the trend is a good one?

Ex.5. Discuss these questions.

1. To what extent do you have free trade in your country?
2. Should certain industries in your country be protected? If so, which ones?
3. Is free trade always a good thing, in your opinion?

Ex.6. Use the words and phrases in the box to complete the table. Use a good dictionary to help you.

barriers — open borders   free port   developing industries   dumping   tariffs   strategic industries
 restrictions   quotas   laissez-faire   liberalise   customs   deregulation   subsidise   regulations

--	--	--	--

Open markets trade without restrictions on the movement of goods)	Protected markets (Trade with restrictions on the movement of goods, for example, import taxes)
<i>open borders</i>	<i>barriers</i>

Ex.7. Match these sentence halves.

1 We're trying to break into	a) all regulations if you want the delivery to through without problems.
2 You should carry out	b) the delivery date, let us know as soon as possible.
3 If you would like to place	c) insurance cover for the shipment.
4 If you can't meet	d) a market survey before you make a major investment.
5 They've quoted	e) the Japanese market.
6 Let us know if you want us to arrange	f) an order, press one now.
7 It's essential to comply with	g) us a very good price for the consignment.

Ex.8. Find verb + noun partnerships in the sentences above.

For example, *to break into a market*. Which of them is normally done by:

1. the supplier?
2. the buyer?
3. both the supplier and the buyer?

4.2. Навчання говоріння

Говоріння забезпечує усне спілкування іноземною мовою в діалогічній формі (паралельно з аудіюванням) і в монологічній формі. Воно спрямоване до однієї особи або до необмеженої кількості осіб. Як і будь-яка інша діяльність, акт говоріння завжди має певну мету, мотив, в основі якого лежить потреба; предмет - думки того, хто говорить; продукт - висловлювання (діалог або монолог) і результат, який може виражатися у вербальній або невербальній реакції на висловлювання.

Діалогічне мовлення - це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. Діалогічне мовлення виконує такі комунікативні функції:

- 1) запити інформації - повідомлення інформації;
- 2) пропозиції (у формі прохання, наказу, поради) - прийняття або неприйняття запропонованого обміну судженнями, думками, враженнями;
- 3) взаємопереконання, обґрунтування своєї точки зору.

Діалогічне мовлення, на відміну від монологічного, неможливо запланувати заздалегідь. Обмін репліками відбувається досить швидко, і реакція вимагає нормального темпу мовлення. Це й зумовлює спонтанність, непередбачуваність мовленнєвих дій, потребує досить високого ступеня автоматичності й готовності до використання мовного матеріалу.

Діалогічне мовлення має двосторонній характер. Спілкуючись, співрозмовник виступає то в ролі мовця, то слухача, який повинен реагувати на репліку партнера. Обмін репліками не може здійснюватися без взаємного розуміння, яке відбувається через аудіювання. Отже, навички володіння діалогічним мовленням передбачає навички володіння говорінням та аудіюванням, що вимагає від учасників спілкування двосторонньої мовленнєвої активності та ініціативності. Тому в студентів необхідно розвивати вміння ініціативно розпочинати діалог, реагувати на репліки співрозмовника і спонукати його до продовження розмови.

Залежно від провідної функції, яку виконує той чи інший діалог, розрізняють функціональні типи діалогів. Є чотири основні типи діалогів: *діалог - розпитування, діалог - домовленість, діалог - обмін враженнями, думками, діалог - обговорення, дискусія.*

Основними якісними показниками сформованості загального вміння вести діалог іноземною мовою є такі спеціальні вміння:

1) уміння починати діалог, вживаючи відповідну ініціативну репліку (повідомлення, спонукання, запитання);

2) уміння швидко реагувати на репліку співрозмовника, використовуючи репліки, що мають різні комунікативні функції;

3) уміння підтримувати розмову, додаючи до репліки-реакції свою ініціативну репліку;

4) уміння стимулювати співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру;

5) уміння продукувати діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій (в межах тематики, мовного і мовленнєвого матеріалу, визначених програмою для даної спеціальності);

6) уміння, в разі необхідності (нерозуміння репліки співрозмовника чи труднощі при висловлюванні своєї думки), ввічливо припинити розмову і звернутися за допомогою до партнера або навіть до довідника.

Для ведення діалогів студенти мають навчитися виконувати такі мовленнєві завдання:

1) для ведення діалогу етикетного характеру:

- привітатися і відповісти на привітання;
- назвати себе, назвати іншу людину;
- попрощатися;
- поздоровити, висловити побажання і прореагувати на них;
- висловити вдячність і прореагувати на неї;
- погодитись або не погодитись з чимось;
- висловити радість або засмучення.

2) для ведення діалогу-розпитування:

- запитувати і повідомляти інформацію з позиції того, хто відповідає і навпаки;
- цілеспрямовано запитувати інформацію в односторонньому порядку тощо.

3) для ведення діалогу-домовленості:

- звернутися з проханням, висловити готовність або відмову його виконати;
- запросити до дії (взаємодії) і погодитися (не погодитися) взяти в ній участь;
- домовитися про певні спільні дії.

4) для ведення діалогу-обміну думками, повідомленнями:

- вислухати думку (повідомлення) співрозмовника і погодитися (не погодитися) з ним;
- висловити свою точку зору, обґрунтувати її, щоб переконати співрозмовника;
- висловити сумнів, невпевненість;
- висловити схвалення (несхвалення), осуд.

Мовлення є завжди вмотивованим. Вихідною спонукальною причиною мовленнєвого акту є мотивація. У природному акті комунікації ми висловлюємося, якщо є потреба, зумовлена обставинами дійсності та взаєминами співрозмовників. В умовах навчання мотив сам по собі не виникає. Отже, необхідно створити умови, в яких у студентів з'явилося б бажання та потреба щось сказати, передати почуття.

Такі умови можна створити через ситуації та використання стимулів. Підтримка сприятливого психологічного клімату на занятті, доброзичливі стосунки, зацікавленість у роботі також сприятимуть вмотивованості діалогічного мовлення.

Виходячи з вимог робочої навчальної програми, на завершення закінчення курсу студент повинен: 1) поводитись адекватно у типових світських, академічних і професійних ситуаціях; 2) чітко висловлюватись відносно актуальних тем в академічному та професійному житті; 3) реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час детальних обговорень, дискусій, офіційних переговорів, лекцій та ін; 4)

реагувати на телефонні розмови, які виходять за межі типового спілкування; 5) висловлювати думки щодо змісту радіо- та телевізійних програм; 6) виконувати широку низку мовленнєвих функцій та реагувати на них.

Зразок

Role play these situations.

I. You are managers of a television production company, Zoom International. You are discussing these two proposals for changes to company policy.

1. Zoom International (ZI) could reduce costs by offering staff a 10% increase in salary instead of a company car. If ZI makes the change, staff will have to provide their own car for business use, using their own money.
2. ZI could increase security at their head office. At present, a security guard checks staff who enter the building. In future, staff will have to go through a barrier where they insert an identity card. If they do not have an identity card, they cannot enter the building. In addition, they must, at all times, wear an identity card with their photograph on it. There will be two female receptionists behind the barrier.

II. You are managers of a retail fashion chain called Space. You are holding your regular management meeting. Use the Managing Director's notes below as an agenda for your discussions. A different person should chair each item.

<p>1 DRESS CODE Following complaints from customers, we need to discuss ideas for a dress code for all employees, as well as guidelines on personal appearance.</p> <p>2 POLICY FOR SMOKERS Non-smoking staff complain that staff who smoke take frequent 'cigarette breaks' outside the store. Should smokers work extra time to make up for the time lost?</p>	<p>3 COMMISSION PAYMENTS At present, commission is based on quarterly sales at each store and is divided equally between all staff. Now, our Sales Director wants each person to receive commission according to their individual sales.</p> <p>4 END-OF-YEAR BONUS Staff receive sales vouchers as an end-of-year bonus. The vouchers give discounts on a range of goods at major department.</p>	<p>stores. Some managers are proposing to issue no sales vouchers this year. Instead, staff will be invited to an end-of-year party.</p> <p>5 STAFF TURNOVER Staff tend to be young so employee turnover is high. As a result, training costs have increased dramatically. What can be done to keep staff longer?</p>
--	--	--

III. Which ideas below do you agree with? Which do you disagree with? Why?

1. Before making a decision it is advisable to:
  - a) write down the pros and cons.
  - b) take a long time.
  - c) have a sleep or a rest.
  - d) consult a horoscope.
  - e) consult as many people as possible.
2. If a choice has cost you a lot of time and money, stick to it.
3. Rely on the past to help you make a decision.
4. Reduce all decisions to a question of money.
5. Be totally democratic in group decision-making.

IV. Prepare a short presentation of three to five minutes. Choose one of the situations below.

Topic	Audience	Suggestions
-------	----------	-------------

A country you have visited on holiday or done business in	A group of people who will shortly be working there	<ul style="list-style-type: none"> • way of life • transport • accommodation • food and drink • standard of living
Your company's main competitors	The board of directors of your company	<ul style="list-style-type: none"> • identifying the competition • their strengths and weaknesses • how powerful they are in the market
Your job	A group of high school students at a careers evening	<ul style="list-style-type: none"> • responsibilities and tasks • the future • perks and special advantages, e.g. foreign travel • qualifications • career structure

V. Dramatize the following dialogue:

A.: It's amazing!

B.: What's amazing?

A.: We had an assignment the other day to discover how much we depend on foreign trade.

B.: What's so amazing about that?

A.: I found that my clock radio was made in Japan, my slippers came from Taiwan, my robe from India, my comb was made in Mexico, my sweater was from Scotland and my shoes from Italy.

B.: And I want to treat you to the hot chocolate made by a Swiss company out of cocoa beans from Ghana and sweetened with sugar from Ecuador.

A.: I see that we are all dependent upon the goods and services from other countries, and imports have risen steadily almost every year in the past.

B.: But why do countries trade with each other?

A.: Trade among nations takes place for the same reasons that it does within a nation; to obtain goods and services that a region could not produce itself, or to obtain them at a lower cost than they could be produced for at home. This is explained by the principle of comparative advantage.

B.: But I've heard that some countries put up barriers to trade and what is the reason for that?

A.: Despite the advantage of international trade, most nations have erected artificial barriers to that trade. These barriers are usually in the form of tariffs or quotas.

B.: And how are payments made in international trade?

A.: Imports must be paid for in a currency that is acceptable to the seller. In order to facilitate these transactions, there is a market for the currencies of all trading nations. The selling price of one nation's currency in term of the currencies of other nations is known as its «exchange rate». Exchange rates fluctuate in accordance with the laws of supply and demand.

B.: How do exchange rates' fluctuations influence the nation's exports and imports?

A.: When the value of a nation's currency is decreasing in terms of other currencies, its exports are likely to increase because they will be less expensive to people in foreign countries. Imports, in these circumstances, are likely to decrease because foreign goods will become more expensive. When a nation's currency is appreciating in terms of other currencies, the opposite is likely to occur.

B.: I see. And why do economists look to the balance of payments?

A.: The balance of payments summarizes the transactions that have taken place in international trade over a given period of time, usually one year. Economists look to the balance of payments for clues to future trends in the value of a nation's currency and other consequences of its foreign trade.

Монологічне мовлення характеризується певними комунікативними, психологічними і мовними особливостями, які необхідно враховувати у процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності.

Монолог - це безпосередньо спрямований до співрозмовника чи аудиторії організований вид усного мовлення, який передбачає висловлювання однієї особи.

Основні типи монологічних висловлювань: *Монолог-опис* є констатуючим типом монологічного висловлювання, в якому стверджується наявність чи відсутність будь-яких ознак в об'єкті, описуються людина, природа, погода, оточуючі предмети тощо. Вказується на просторове розмішування предметів, передаються їх якості та ознаки.

Монолог-розповідь є динамічним типом монологічного висловлювання, в якому розповідається про розвиток подій, пригод, дій чи станів. Дійсність сприймається у процесі розвитку та змін в хронологічній послідовності.

Монолог-оповідь і *монолог-повідомлення* є різновидами монологу-розповіді. Якщо в розповіді йдеться про об'єктивні факти з життя суспільства в цілому, то в оповіді - про факти з життя самого розповідача, що надає подіям, які описуються, суб'єктивно-особистісного характеру. Монолог-повідомлення є відносно коротким викладом фактів чи подій у стислій, інформативній формі.

Монолог-міркування спирається на умовиводи як процес мислення, в ході якого на основі вихідної тези чи декількох тез робиться висновок.

Відповідно стандартним вимогам на здобуття ступеня бакалавра (ЗЕР) студенти повинні вміти: 1) чітко виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями щодо широкого кола тем академічного та професійного спрямування; 2) продукувати чіткий детальний монолог з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням та спеціальністю; 3) користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно об'єднаний дискурс. Обсяг висловлювання 15 - 20 фраз.

Для досягнення відповідного рівня володіння монологічним мовленням рекомендується виконати наступні вправи на базі навчального тексту:

1. Прочитайте текст та знайдіть речення, в якому сформульована тема.
2. Дайте відповіді на запитання до тексту.
3. Розбийте текст на смислові частини і дайте їм заголовки.
4. Упорядкуйте план тексту відповідно з логікою викладання матеріалу в тексті.
5. Сформууйте головну думку тексту.
6. Випишіть з тексту речення, що передають основний зміст тексту.
7. Підберіть до кожного пункту плану речення з ключовими словами.
8. Розширте запропонований вам тезис, знайдіть для цього відповідний змістовний та мовленнєвий матеріал в тексті.
9. Скажіть, що ви знаєте про ... , використовуючи запропонований вам план.
10. Розкажіть лише про те, що підтверджує наступну думку.
11. Складіть письмовий переказ основного змісту тексту, виберіть для цього 7-8 речень, що передають основний зміст плану.
12. Складіть письмовий переказ основного змісту тексту своїми словами.
13. Передайте зміст тексту. Використайте для цього заміну слів та перефразування.
14. Складіть план монологічного висловлювання даної теми, підберіть до нього інформацію.
15. Підготуйте розгорнуте монологічне висловлювання тощо.

Зразок

I. What should you do in each of these situations?

1. The best-qualified person for the post of Sales Manager is female. However, your customers

would prefer a man. If you appoint a woman you will probably lose some sales.

2. Your company has a new advertising campaign which stresses its honesty, fairness and ethical business behavior. It has factories in several countries where wages are very low. At present it is paying workers the local market rate.
3. A colleague working in a hospital has been making mistakes at work recently. This is because she has a serious illness. You are her friend and the only person at work who knows this. She has asked you to keep it a secret.

II. What makes a good advertisement? Use some of the words below.

clever interesting funny inspiring eye-catching powerful humorous
shocking informative sexy

III. Which of the following statements do you agree with?

1. People remember advertisements not products.
2. Advertising raises prices.
3. Advertising has a bad influence on children.

IV. Express your own opinion on these cases.

1. Which modern or historical leaders do you most admire? Which do you admire the least? Why? What makes a great leader? Write down a list of characteristics. Compare your list with other groups.
2. Are there differences between men and women as leaders? Why have most great leaders been men?
3. Are people who were leaders at school more likely to be leaders later in life?
4. What makes a bad leader? Draw up a profile of factors.
5. What is the difference between a *manager* and a *leader*?

4.3. Навчання читання

Читання іноземною мовою як комунікативне уміння та засіб спілкування є необхідним видом мовленнєвої діяльності й найбільш розповсюдженим способом іншомовної комунікації, яким студенти вищої школи мають оволодіти згідно з вимогами програми з іноземної мови.

Читання - це складний психолінгвістичний процес сприйняття тексту, результатом якого є його розуміння. Навчити студентів швидко читати фахову літературу - мета, яку ми ставимо перед собою під час роботи з оригінальними джерелами інформації. Професійна спрямованість текстів, які пропонуються для читання, визначає практичну важливість матеріалу, що вивчається, формує базу знань, умінь і навичок, необхідних для становлення молодих спеціалістів. Для підтримання інтересу студентів тексти мають відповідати певним дидактичним вимогам, а саме:

- 1) орієнтація на професію студента;
- 2) актуальність і новизна інформації;
- 3) тематична цілісність;
- 4) логічність і завершеність;
- 5) обсяг.

Робота над текстом зі спеціальності складається з кількох етапів. На першому етапі відбувається процес зняття лексичних і граматичних труднощів. Другий етап передбачає завдання на первинне ознайомлювальне читання, метою якого є отримання головної інформації, що міститься в тексті. Наступний етап має за мету досягнення максимально повного і точного розуміння інформації тексту та критичного її осмислення (вивчаюче читання). І на останньому етапі студенти вчаться швидко переглядати матеріал, щоб знайти конкретну інформацію (пошукове читання).

Оволодіння технологією читання здійснюється в результаті виконання передтекстових, текстових і післятекстових завдань. Передтекстові завдання спрямовані на формування навичок і умінь читання, враховуючи лексико-граматичні й структурно-змістові особливості тексту. У текстових завданнях студентам пропонуються комунікативні установки, що містять вказівки на вид читання (ознайомлювальне, вивчаюче, пошукове). Післятекстові завдання спрямовані на перевірку розуміння прочитаного, на контроль за ступенем сформованості

умінь читання і можливості використання отриманої інформації в майбутній професійній діяльності.

Розглянуті режими читання з різними комунікативними цілями здійснюються в умовах уже сформованих умінь читання.

Прикладами передтекстових вправ можуть бути такі:

1. Заповнити пропуски в реченні одним із вказаних слів.
2. Прочитати текст (абзац), знайти в ньому слова, які означають...
3. Прочитати групу слів і проставити номери їхніх еквівалентів відповідно до списку еквівалентів.
4. Прочитати слова і словосполучення, знайти в тексті протилежні за значенням.
5. Вибрати з правої колонки слова, близькі за значенням, до запропонованих у лівій колонці.
6. Вибрати із запропонованих виразів ті, які відносяться до словосполучень, розташованих у таблиці.
7. Вибрати правильний переклад до кожного із запропонованих термінів.
8. Вибрати із запропонованих речень ті, які містять активний (пасивний) стан. Пояснити, за якими ознаками можна встановити граматичну форму.
9. Прочитати речення і звернути увагу на те, як змінюється зміст речення залежно від часової форми дієслова.
10. Дати відповіді на запитання, вживаючи відповідні часові форми.
11. Відкрити дужки. Використати запропоновані дієслова в необхідній часовій формі (стані).
12. Поставити запитання до запропонованих виразів у пасивному (активному) стані.
13. Прочитати уривок тексту з пропущеними сполучниками.
Заповнити пропуски, використовуючи відповідні сполучники із вказаних нижче.
14. Трансформувати запропоновані речення відповідно до зразка. Перекласти рідною мовою.

Прикладами текстових завдань з ознайомлювального читання можуть бути вправи такого характеру:

1. Дати відповіді на запитання викладача щодо основного змісту тексту.
2. Підібрати до запитань правильні відповіді згідно з основним змістом.
3. Коротко передати основний зміст тексту.
4. Висловити свою думку про зміст тексту, дати йому оцінку.
5. Прочитати твердження і виправити неправильні / правильні (які не відповідають / відповідають змісту).
6. Прочитати заголовок (початкові речення) і сказати, про що може розповідатися в тексті.
7. Поставити запитання до тверджень, що відповідають основному змісту тексту.
8. Вибрати в тексті речення, які можна виділити як ключові.
9. Вилучити з даних абзаців слова, які несуть незначне змістове навантаження (не змінюють головного змісту речення).
10. Назвати основні структурні компоненти тексту, в яких формулюється його тема (заголовок, підзаголовок, вступ, інформаційна частина, кінцівка). Сказати, в якому із структурних компонентів висловлюється головна думка.

Прикладами післятекстових вправ можуть бути такі:

1. Скласти план до тексту, висвітливши в ньому такі питання...
2. Дати відповіді на запитання викладача і пояснити свою точку зору.
3. Пояснити твердження до тексту, які мають ключовий характер.
4. Пояснити значення ключових слів (фраз, речень).
5. Висловити свою думку щодо прочитаного.
6. Узагальнити прочитану інформацію у вигляді резюме.
7. Сказати, що було найцікавіше і чому.
8. Підтвердити або спростувати фактами з тексту запропоновані твердження.

9. Визначити, чи відповідає дане твердження змісту тексту. Використати для цього свої знання зі спеціальності.
10. Пригадати, що відомо про проблему, яка описується в тексті, та скласти коротке повідомлення на цю тему.

На завершальному етапі роботи з текстом (пошукове читання) завдання можуть бути такого характеру:

1. Швидко прочитати текст. Сказати, якому із вказаних питань приділяється особлива увага.
2. Знайти в тексті факти, згадані в резюме (анотації).
3. Прочитати текст. Переказати його зміст рідною мовою (іноземною).
4. Висловити свою точку зору про питання, повідомити додаткову відому інформацію.

Навчання читання художніх творів англійською мовою студентів мовних спеціальностей

Опрацювання художніх творів в оригіналі на початковому етапі у виші є актуальним видом роботи, спрямованим на оволодіння іноземною мовою, яка сприяє поглибленню навчального процесу.

Логіко-пізнавальний аспект процесу читання художніх творів, спрямований на розкриття системи автор-образ-читач, сприяє переробці вилученої із тексту інформації, розвитку образного мислення. Читання художніх творів також надає можливість для оволодіння ефективними зразками для навичок письма (способи побудови речень, абзаців, написання тематичних повідомлень), воно складає основу для розробки цікавих тем, стимулює таку форму роботи як дискусія. Не менш важливими моментами є збагачення лексичного запасу, активізація граматичних явищ, розширення кругозору, поглиблення ерудиції та суттєве підвищення загальнокультурного рівня, що є однією з вимог кваліфікаційних характеристик сучасного вчителя.

Отже, читання художніх творів в оригіналі – це один із засобів навчання іноземної мови в усіх її аспектах: власне читання, усного (монологічного та діалогічного) мовлення, аудіювання та письма; їхній зміст не можна розглядати лише як соціальне, історичне та художньо-естетичне наповнення. Щодо особливостей мовного матеріалу художніх текстів, то вони диференціюються за характером засвоєння (активного і рецептивного, для самостійної здогадки); за функціонально-стилістичною належністю; за смисловим навантаженням лексичних одиниць у творі що опрацьовується (суттєве або не суттєве для глибокого розуміння); за ступенем складності (орфографічної, фонетичної, семантичної) лексичних одиниць, знання яких є необхідним для повного розуміння прочитаного.

Читання художніх творів в оригіналі є складною і багатоплановою роботою, яка вимагає врахування як тематики з практики усного та писемного мовлення, так і етапу навчання й інтересів читача, ступеня його інформованості та рівня підготовки до сприйняття (з метою подальшого опрацювання) тієї інформації, що містить у собі текст. У цьому контексті значну роль відіграють так звані “фонові знання”. Вони поділяються на загальнолюдські знання (знання про світ, в якому живе людина та процеси, що відбуваються в ньому); ареальні знання (знання, притаманні групам людей за місцем проживання) і знання, які належать до зальної світової культури. До фонових знань також відноситься інформація про попередні і наступні частини художнього твору, без якої є неможливим достатнє розуміння опрацьованого уривку. Відповідно до етапу навчання організовується і процес читання, і розуміння художнього тексту.

Так, на початковому етапі навчання розуміння тексту відбувається головним чином шляхом повного декодування, коли зміст визначається за допомогою вже засвоєних граматичних знань та лексичних одиниць і значною мірою за допомогою пошукової словникової роботи з метою найповнішого опанування змісту. Такий вид читання має закономірну тенденцію трансформуватись у процесі подальшого оволодіння мовою до часткового декодування прочитаного твору, коли більша частина матеріалу сприймається безпосередньо, а інша все ще потребує декодування. При наявності у студентів високого рівня володіння іноземною мовою «зчитування» інформації відбувається миттєво завдяки

наявним лексико-граматичним знанням і на відміну від читання-декодування тут відбувається процес читання з безпосереднім розумінням. Для того, щоб інтенсифікувати процес читання художніх творів на молодших курсах, тобто почати читання з часткового декодування і поступово звести його до мінімуму, слід проводити зі студентами підготовчу роботу на базі фонетичних, лексичних та граматичних вправ; забезпечувати студентів списками ключових слів і словосполучень, а за необхідності – і передтекстовими поясненнями. У процесі роботи над художніми творами мовою оригіналу поступово змінюється характер усних висловлювань з приводу прочитаного текстового матеріалу. На початковій стадії навчання висловлювання студентів не є оригінальними ні за формою, ні за змістом – це попередньо підготовлена діяльність, яка представлена детальним чи стислим переказом твору, заучуванням напам'ять фрагментів, які є описом ключових подій, фактів тощо.

На подальшому етапі навчання студенти представляють на занятті невідготовлені за змістом та формою виступи, такі, як вільна бесіда, коментарі з приводу прочитаного, дискусія «викладач – студенти», «студенти – студент» (на зразок вправи-інтерв'ю).

Проміжною ланкою між цими двома стадіями навчання є робота над висловлюваннями, які не є підготовленими за змістом, але попередньо готуються монологічні та діалогічні виступи-кліше, в основі яких лежать автоматизовані зразки, невідготовлені за формою, але підготовлені за змістом висловлювання (наприклад, передача змісту своїми словами в обсязі, який регулюється викладачем).

Лексичний мінімум текстового матеріалу укладається відповідно з вимогами на базі розроблених принципів його відбору (принципу сполучуваності, принципу тематичності, граматичного принципу та принципу стилістичної необмеженості). При укладанні викладачем лексичного мінімуму текстового матеріалу слід звернути особливу увагу на ті лексичні одиниці, які відображають реалії часу представленого у творі. Окрім нових лексичних одиниць, до мінімуму доцільно додати слова, необхідність опрацювання яких зумовлена наявністю в них певних фонетичних особливостей. Традиційно лексичний матеріал групується для репродуктивного та рецептивного засвоєння студентами у процесі роботи над художнім твором. Лексичні одиниці для репродуктивної діяльності мають бути достатніми як для викладу змісту, так і для комунікативної діяльності в інших ситуаціях. В основі лексики твору, що вивчається, для рецептивного засвоєння лежить її цінність для повного розуміння прочитаного. Ця лексика має включати одиниці, які ускладнюють сприйняття тексту в лінгвістичному плані та такі, що утворюють бар'єр для його сприйняття в екстралінгвістичному плані.

Організуючи навчання з читання художніх текстів на заняттях на початковому етапі, доцільно враховувати фактичний рівень лексичних та граматичних знань студентів (який не є однаковим у всіх студентів навіть в межах однієї групи) для визначення оптимальної кількості перед- та післятекстових завдань та їх видів для подолання труднощів у роботі над текстом і організації ідеального варіанту читання – читання для найповнішого розуміння текстового матеріалу. Сам процес навчання домашнього читання ускладнюється відсутністю чітко окреслених критеріїв відбору текстів художніх творів, які б в умовах відсутності мовного середовища сприяли б глибокому вивченню особливостей історичного розвитку народу, культурних цінностей, традицій, звичаїв англomовних країн і формуванню глибокого інтересу до цієї мови і осмисленого позитивного ставлення до процесу її вивчення. В основі навчання читання художніх текстів іноземною мовою лежать принципи, найсуттєвішими серед яких є:

- Читання не є пасивним заняттям, це активна робота для успішного виконання якої читач мусить розуміти значення слів, уявляти картини, зображені словами, розуміти наведені аргументи і погоджуватись/не погоджуватись з ними.

- Студентів необхідно переконати у значенні того, що вони читають, адже якщо вони не виявляють інтересу до того, що роблять, вони матимуть невелику користь від виконаної роботи.

- Важливо вивчати тексти з точки зору мовних особливостей, зображення подій і т. ін., але повідомлення, інформація, яку автор подає читачеві є не менш важливими і треба

надати студентам можливість відреагувати на повідомлення – розкрити свої думки, почуття і ставлення до написаного.

- Читаючи книгу рідною мовою, людина намагається передбачити подальші події, чому сприяє назва твору та назви розділів. Це один із чинників, який стимулює читача до подальшого знайомства з твором. Для створення передумови прогнозування студентами подій у процесі читання твору іноземною (англійською) мовою доцільно заохочувати їх, даючи їм “поштовх” у необхідному напрямку: дати список слів та словосполучень, щоб вони передбачили події і, прочитавши текст, побачили наскільки справдились їхні попередні висновки.

- Коли ми визначаємо текстовий матеріал для читання, ми одночасно визначаємо завдання, які студенти мають виконати, і ці завдання мають на меті стимулювати роботу студентів над текстом, бути цікавими і захоплюючими, оскільки найцікавіший матеріал може виявитися малоефективним за умови відсутності завдань, що потребують творчого підходу.

- Будь-який текстовий матеріал складається з абзаців, речень, слів, які представляють монологи, діалоги, описи місця подій і т.ін. Студенти повинні не тільки прочитати цей матеріал, його необхідно об’єднати і узгодити з подальшою роботою, використовуючи текст, його мову, особливості для розвитку різноманітних видів мовленнєвої діяльності іноземною мовою.

Успішній роботі студентів над текстами художніх творів, розвитку навичок і умінь читати оригінальні тексти сприяють комплекси вправ, які допомагають організувати навчальну роботу, враховуючи ступінь складності запропонованого художнього тексту, навчають студентів різним прийомам роботи над ним, координують аудиторну діяльність «викладач – студент», розвивають здібності студентів сприймати лексико-граматичні засоби і розшифровувати усі деталі змісту прочитаного.

Комплекс вправ – це своєрідний орієнтир для вивчення уривку текстового матеріалу, розрахованого для опрацювання на одному аудиторному занятті. Всебічне вивчення тексту художнього твору базується на виконанні комплексу вправ, який включає:

- вправи для навчання підготовленого діалогічного мовлення (відповіді на питання, постановка ситуативних та текстуально важливих питань, діалогізація прочитаного); вправи для навчання підготовленого діалогічного мовлення (відтворення зв’язних висловлювань, розробка ситуацій, опис сцен, пояснення реалій, переказ близький до тексту або переказ резюме);

- вправи для навчання непідготовленого діалогічного мовлення (розробка аргументованих відповідей на питання, представлення комбінованих діалогів з репліками та коментарями студентів-слухачів, представлення без підготовки керованого діалогу з лексичними опорами та без них, і, нарешті, проведення дискусії з приводу прочитаного);

- вправи для навчання непідготовленого монологічного мовлення (обґрунтування власного судження чи відношення до фактів, характеристика героїв, місця подій і т.ін., а також оцінка прочитаного).

Післятекстові вправи не тільки контролюють рівень знання тексту та ефективність його самостійного опрацювання, вони допомагають закріпити лексичний матеріал, автоматизувати мовленнєві зразки і привернути увагу студентів до найважливіших подій уривку. Це проходить у процесі відтворення ситуацій за поданими лексичними одиницями; опису подій, істотних фактів, зовнішності героїв твору; коментування тематично важливих речень; оцінювання вчинків героїв; дискусії, переказу.

Передтекстові і післятекстові вправи мають відповідати певним вимогам. Вони повинні бути посильними для всіх студентів групи за своїм обсягом та лексикограматичним наповненням і враховувати поступовий рух від простих до складним видів роботи, а також апелювати до різних видів пам’яті, мислення, сприйняття та активізувати усі види мовленнєвої діяльності студентів. Слід зазначити, що виконання вправ є надзвичайно важливим процесом, оскільки лише розуміння тексту не є запорукою успішного засвоєння матеріалу. Використання комплексу вправ має на меті допомогти

студентам зрозуміти цінність тексту, який вони читають, в плані змісту та засобів його вираження, що сприяє ефективній аудиторній та самостійній роботі студентів.

Читання є вмотивованим рецептивним самостійним видом мовленнєвої діяльності, націленим на вилучення інформації, письмово зафіксованої в тексті. Основний механізм процесу читання – це зорове сприйняття, короткочасна пам'ять й перекодування інформації. Тобто процес читання – це процес сприйняття й активної переробки інформації, яка є графічно закодованою за системою тієї чи іншої мови.

У процесі читання виділяються два аспекти діяльності читача: процесуальний і змістовний. До процесуального аспекту відноситься техніка читання. Володіти технікою читання означає володіти цілим комплексом автоматизованих навичок для швидкого сприйняття графічних образів слів і спроможності автоматично співвіднести їх зі звуковими образами та значенням. Робота з удосконалення техніки читання проводиться на аудиторних заняттях під керівництвом викладача на початковому етапі навчання у ВНЗ. Завдання викладача іноземної мови – сформулювати в студентів автоматизовані навички читання як вголос, так і про себе. Дослідження методиста С. К. Фоломкиної довели, що відсутність таких навичок унеможливило володіння студентів різними видами читання.

Змістовний аспект діяльності читця залежить від процесуального, й полягає в тому, що досягнення читцем розуміння прочитаного відбувається завдяки декодуванню графічних знаків та смислових зв'язків.

Читання є мисленнєвою діяльністю і робота, що націлена на розуміння прочитаного супроводжується цілою низкою мисленнєвих операцій, до яких відносяться спостереження, порівняння, ідентифікація, аналіз, синтез, узагальнення, умовиводи тощо.

Читання сприяє розвитку в студента уважності, логічності мислення, образного уявлення; воно також створює передумови як для довільного, так і для мимовільного запам'ятовування.

Процес навчання читання передбачає пошуки способів мотивації навчальної діяльності цього важливого виду мовленнєвої діяльності.

Ефективним засобом посилення мотивації навчання читання є використання автентичних текстів. Навчальний текст є продуктом особливого роду розумової діяльності, яка організує смислову інформацію для здійснення акту комунікації.

Виступаючи в ролі навчального тексту в процесі навчання іноземної мови професійного спрямування, автентичний текст має свої переваги. Основною перевагою є те, що він містить не тільки цінну з професійної точки зору змістову базу, а також він є й джерелом нормативної іноземної мови професійного спрямування й контекстом мовленнєвої діяльності. Тобто навчальний автентичний текст, будучи засобом комунікації, несе в собі не тільки корисну для фахівця інформацію, він є також базою іншомовної лінгвістичної інформації. Автентичні фрагменти словесного ряду навчального тексту адекватно відображають функціонування мовних одиниць у відповідних ситуаціях.

Характерними ознаками автентичного навчального тексту є комунікативна цілісність, професійна спрямованість, змістовність, ситуативна відповідність, підпорядкованість мовним стандартам мови-оригінала, підпорядкованість соціокультурним стандартам країни, мова якої вивчається.

Під час сприйняття автентичного тексту і його декодування, коли національнокультурне середовище та читацький досвід далекі від образів тексту, виникають спотворені смислові уявлення або смислові «порожнечі», які взагалі нічим не заповнюються, так і залишаючись «текстовими пробілами». Отже, необхідно розробити спеціальну схему роботи над автентичним іншомовним текстом, яка сприяла б формуванню у студента ставлення до тексту як до інструменту пізнання нового, засобу оволодіння мовою і іншомовною культурою в цілому.

Навчання читання іншомовних автентичних текстів передбачає правильний вибір стратегії читання з тією метою, щоб воно було раціональним і результативним.

Відповідно до поставленої комунікативної завданням обирається певна стратегія читання, тобто його вид.

Пошукове читання входить в цільовий аспект навчання читання. Стратегія пошукового читання має на меті знайти в письмовому тексті необхідну інформацію. Навчання пошукового читання відбувається на середніх за обсягом автентичних текстах з метою вилучення передбачуваної заздалегідь смислової інформації: думок або фактів, що підтверджують, що спростовують, що пояснюють, що роз'яснюють будь-які предмети або явища іншомовної дійсності.

Робота над автентичним текстом традиційно включає три етапи: дотекстовий, текстовий і після текстовий.

Дотекстовий етап повинен забезпечувати «плавне входження» в текст. Необхідно зняти лексичні та граматичні труднощі, виявити основну думку і другорядні факти, причинно-наслідкові зв'язки і так далі, засвоїти деякі необхідні мовні одиниці, щоб студент міг використовувати текст для створення досить самостійного власного висловлювання.

Дотекстовий етап складається з лінгвокраїнознавчого коментаря, роботи з незнайомими словами тексту і дотекстових вправ .

Текстовий етап – це саме читання, важливим фактором якого є комунікативна задача. Залежно від цільової установки вибирають ознайомлювальне, вивчаюче та пошукове читання. Зріле вміння читати передбачає як володіння всіма видами читання, так і легкість переходу від одного його виду до іншого в залежності від зміни мети отримання інформації з даного тексту. Текстовий етап включає в себе смислове читання, а також вправи, спрямовані на вилучення основної та другорядної інформації з тексту за допомогою знаходження інформації, що відбиває зміст тексту, лексико-тематичну основу об'єднання смислових відрізків в єдине ціле.

Потрібно зауважити, що часто текст читається спочатку з розумінням основного змісту, а потім післятекстові вправи орієнтують на повторне (іноді неодноразове) повернення до тексту з метою зрозуміти деталі, проникнути, якщо потрібно, в підтекст.

Післятекстовий етап повинен забезпечити перевірку розуміння тексту і подальшу роботу з поглиблення розуміння (інформаційну переробку) тексту. Післятекстовий етап може містити відповіді на питання, усні описи, формулювання запитань до тексту самими учнями, еквіваленти пропозицій до тексту, різні завдання творчого характеру і так далі. На цьому етапі прийоми оперування спрямовані на виявлення основних елементів змісту тексту. У післятекстових завданнях необхідно здійснювати перевірку розуміння змісту тексту (основного або деталей, в залежності від установки на глибину проникнення в зміст). Якщо перед читанням тексту учням ставиться завдання – висловити свої припущення щодо розвитку змісту тексту, то в післятекстових завданнях повинні бути запитання, чи підтвердилися вони чи ні. Часто здійснюється робота над засобами мови (лексикою або граматику), що передбачає повторне повернення до тексту. Ще раз звернутися до тексту необхідно, якщо дається завдання з пошуку ключових слів, відповідей на питання до тексту, пошуку певної інформації та занесенню її в таблицю, складання плану тексту і так далі. На основі тексту відбувається засвоєння лексико-граматичного матеріалу і розвитку комунікативних умінь в говорінні.

Говоріння на основі тексту – це передумова для якісного здійснення ситуативного (непідготовленого) говоріння.

Наведемо приклади вправ.

Дотекстовий етап

Вправа 1. Умовно-комунікативна, рецептивна

Мета – формувати навички студентів прогнозувати зміст англomовного тексту

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – обговорення в групі.

Instruction: Look at the title of the text and make your predictions about the main idea of it and images of characters described.

Вправа 2. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна, частково керована.

Мета – розвивати і вдосконалювати вміння користування словниками

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Instruction: You are tourists coming to Ireland for the first time. Come across some unfamiliar word combinations, phrases and idioms (from Chapter 1). Ask the native speakers of their meaning. Native speakers should explain the definition of it using dictionaries.

Example from the Chapter 1:

“We were all feeling seedy, and we were getting quite nervous about it. Harris said he felt such extraordinary fits of giddiness come over him at times, that he hardly knew what he was doing; and then George said that HE had fits of giddiness too, and hardly knew what HE was doing. With me, it was my liver that was out of order. I knew it was my liver that was out of order, because I had just been reading a patent liver-pill circular, in which were detailed the various symptoms by which a man could tell when his liver was out of order. I had them all.

It is a most extraordinary thing, but I never read a patent medicine advertisement without being impelled to the conclusion that I am suffering from the particular disease therein dealt with in its most virulent form. The diagnosis seems in every case to correspond exactly with all the sensations that I have ever felt.

I remember going to the British Museum one day to read up the treatment for some slight ailment of which I had a touch – hay fever, I fancy it was. I got down the book, and read all I came to read; and then, in an unthinking moment, I idly turned the leaves, and began to indolently study diseases, generally. I forget which was the first distemper I plunged into – some fearful, devastating scourge, I know - and, before I had glanced half down the list of "premonitory symptoms," it was borne in upon me that I had fairly got it.”

Giddiness – a sensation of spinning around and losing one's balance;

To be out of order – (of a person or their behaviour) unacceptable or wrong, not working properly or at all;

Ailment – an illness, typically a minor one, etc.)

Вправа 3. Умовно-комунікативна, рецептивна

Мета – формувати навички студентів прогнозувати значення англомовного вокабуляра за допомогою вже знайомих елементів

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – самоконтроль

Instruction:

1. Discover the meaning of the given words on the base of phonetic and graphic common features in Russian and English (structure, effect, to base, to harmonize, practical, period, problem, risk, parody, control).

2. Learn the meaning of words, distinguish words according to parts of speech. Find the common basic elements (completion – to complete, accounting – to account, actively – active, etc).

Вправа 4. Некомунікативна, рецептивна-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати географічні назви та розрізняти вимову звуків

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Instruction: Study the pronunciation of the geographical locations from the Chapter. What parts of England are these places located in? Use reference books to help you.

(Chapter 2, p.86-89)

“I remember my brother-in-law going for a short sea trip once, for the benefit of his health. He took a return berth from London to Liverpool; and when he got to Liverpool, the only thing he was anxious about was to sell that return ticket. It was offered round the town at a tremendous reduction, so I am told; and was eventually sold for eighteenpence to a bilious-looking youth who had just been advised by his medical men to go to the sea-side, and take exercise.

"Sea-side!" said my brother-in-law, pressing the ticket affectionately into his hand; "why, you'll have enough to last you a lifetime; and as for exercise! why, you'll get more exercise, sitting down on that ship, than you would turning somersaults on dry land."

He himself - my brother-in-law - came back by train. He said the North-Western Railway was healthy enough for him.

Another fellow I knew went for a week's voyage round the coast, and, before they started, the steward came to him to ask whether he would pay for each meal as he had it, or arrange beforehand for the whole series.

The steward recommended the latter course, as it would come so much cheaper. He said they would do him for the whole week at two pounds five. He said for breakfast there would be fish, followed by a grill. Lunch was at one, and consisted of four courses. Dinner at six - soup, fish, entree, joint, poultry, salad, sweets, cheese, and dessert. And a light meat supper at ten. My friend thought he would close on the two-pound-five job (he is a hearty eater), and did so.

Lunch came just as they were off Sheerness. He didn't feel so hungry as he thought he should, and so contented himself with a bit of boiled beef, and some strawberries and cream. He pondered a good deal during the afternoon, and at one time it seemed to him that he had been eating nothing but boiled beef for weeks, and at other times it seemed that he must have been living on strawberries and cream for years."

Вправа 5. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета –розвинути вміння розпізнання соціокультурної інформації

Режим виконання – парна робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Інструкція: Look at the following proper names/titles of historical importance mentioned in the text. Try to match each name given on the left with the brief description of personality and bibliographical, geographical details on the right. Then discuss it in groups. Define the importance of mentioning such names in the text.

Anne Boleyn. J.

a) The complex surrounding the extant manorial buildings is now one of three National Sports Centres run on behalf of Sport England and is used as a residential training camp base for athletes and teams and community groups alike. It is a wedding venue with a licence for civil ceremony and is used for conferences, team building events, corporate parties and private functions

Earl Godwin

b) Queen of England from 1533 to 1536 as the second wife of King Henry VIII. Henry's marriage to her, and her subsequent execution by beheading, made her a key figure in the political and religious upheaval that was the start of the English Reformation.

Maidenhead

c) She was Queen of England and Ireland from 17 November 1558 until her death on 24 March 1603. Sometimes called The Virgin Queen, Gloriana or Good Queen Bess, Elizabeth was the last monarch of the House of Tudor.

Bisham Abbey

d) It is a large town in Berkshire, England, on the south-western bank of the River Thames.

Queen Elizabeth

e) He was one of the most powerful earls in England under the Danish king Cnut the Great and his successors. Cnut made him the first Earl of Wessex. Godwin was the father of King Harold Godwinson and Edith of Wessex, wife of King Edward the Confessor.

Key: 1- b; 2-e ; 3-d ; 4- a; 5-c .

Вправа 6. Некомунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати значення слова за допомогою синонімії

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Match the words with their translation and synonyms

"The great thing is to make a good breakfast," and he started with a couple of chops, saying that he would take these while they were hot, as the beef could wait. George got hold of the paper, and read us out the boating fatalities, and the weather forecast, which latter prophesied "rain, cold, wet to fine" (whatever more than usually ghastly thing in weather that may be), "occasional local thunderstorms, east wind, with general depression over the Midland Counties (London and Channel). Bar falling."

I do think that, of all the silly, irritating tomfoolishness by which we are plagued, this "weather-forecast" fraud is about the most aggravating. It "forecasts" precisely what happened yesterday or a day before, and precisely the opposite of what is going to happen today.

I remember a holiday of mine being completely ruined one late autumn by our paying attention to the weather report of the local newspaper. "Heavy showers, with thunderstorms, may be expected to-day," it would say on Monday, and so we would give up our picnic, and stop indoors all day, waiting for the rain. – And people would pass the house, going off in wagonettes and coaches as jolly and merry as could be, the sun shining out, and not a cloud to be seen.

"Ah!" we said, as we stood looking out at them through the window, "won't they come home soaked!"

And we chuckled to think how wet they were going to get, and came back and stirred the fire, and got our books, and arranged our specimens of seaweed and cockle shells. By twelve o'clock, with the sun pouring into the room, the heat became quite oppressive, and we wondered when those heavy showers and occasional thunderstorms were going to begin.

"Ah! they'll come in the afternoon, you'll find," we said to each other. "Oh, WON'T those people get wet. What a lark!"

At one o'clock, the landlady would come in to ask if we weren't going out, as it seemed such a lovely day."

1. Great

2. Fatality

a) Brutal, burdensome, cruel, depressing, dictatorial, harsh.

b) To annoy, to bother, to irritate, to provoke.

3. Prophesied

4. Fraud

5. Aggravate

6. Irritating

7. Oppressive

8. Precisely

c) Prominent, exalted, elevated, excellent, noted, illustrious.

d) Predicted, foretold, expected, planned, anticipated.

e) Deceit, faker, trickery, cheat, imposture.

f) Exactly, incisively, on the dot, on the button.

g) Destiny, fate, inevitable necessity.

Key: 1-c; 2- g; 3- d; 4- e; 5-b; 6- h;7-a; 8-f.

Вправа 7. Умовно–комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати значення слова з опорою на аудіоматеріали

Режим виконання – парна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: You are on the farm and there can here different sound of animals. Listen to the recording and try to define which animal was at the farm. Give English equivalents to the verbs, which imitate the sounds (onomatopoeia)

(1- Cats – mew, meow, purr, hiss; 2- Horses – neigh, whinny, nicker; 3- Chickens – cluck (female: cha-caw, bah-gawk); crow (male: cock-a-doodle-do); 4- Dogs/wolves – bark, howl, growl, bay 5- Ducks – quack; 6- Rabbits/Hares – squeak; 5- Sheep/goats/lambs – bleat, baa; 8 - Geese – honk, hiss; 9 - Mice/rats – squeak; Mosquitos – buzz, whine

Audio: <https://www.google.com.ua/search?q=dog+sounds&oq=dog+sound&aqs=chrome.0j69i57j0l4.3955j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>).

Вправа 8. Некомунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати значення слова з опорою на схеми

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Study the words from the box. Define parts of speech to which these words belong. Put the suffixes into the table according to the part of speech they make (noun, adjective, verb, adverb).

Текстовий етап**Вправа 1.** Некомунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати граматичні структури

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Read the Chapter 1. Try to determine the meaning of grammatical structures. Determine in what parts of the text prevails Past Perfect and in what Past Simple. Find examples of Passive Voice.

It was while passing through Moulsey Lock that Harris told me about his maze experience. It took us some time to pass through, as we were the only boat, and it is a big lock. I don't think I ever remember to have seen Moulsey Lock, before, with only one boat in it. It is, I suppose, Boulter's not even excepted, the busiest lock on the river.

I have stood and watched it, sometimes, when you could not see any water at all, but only a brilliant tangle of bright blazers, and gay caps, and saucy hats, and many-coloured parasols, and silken rugs, and cloaks, and streaming ribbons, and dainty whites; when looking down into the lock from the quay, you might fancy it was a huge box into which flowers of every hue and shade had been thrown pell-mell, and lay piled up in a rainbow heap, that covered every corner.

On a fine Sunday it presents this appearance nearly all day long, while, up the stream, and down the stream, lie, waiting their turn, outside the gates, long lines of still more boats; and boats are drawing near and passing away, so that the sunny river, from the Palace up to Hampton Church, is dotted and decked with yellow, and blue, and orange, and white, and red, and pink.

All the inhabitants of Hampton and Moulsey dress themselves up in boating costume, and come and mouch round the lock with their dogs, and flirt, and smoke, and watch the boats; and, altogether, what with the caps and jackets of the men, the pretty coloured dresses of the women, the excited dogs, the moving boats, the white sails, the pleasant landscape, and the sparkling water, it is one of the gayest sights I know of near this dull old London town.”

Вправа 2. Умовно-комунікативна рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розрізняти смислові частини тексту

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: Find in the text passages in which convey the main information of the text and sentences which give details to the description of the realia. Discuss your opinions. (Study Chapter 1-7)

“We arranged to start on the following Saturday from Kingston. Harris and I would go down in the morning, and take the boat up to Chertsey, and George, who would not be able to get away from the City till the afternoon (George goes to sleep at a bank from ten to four each day, except Saturdays, when they wake him up and put him outside at two), would meet us there.”(Chapter 2)

“We left the boat by the bridge, and took a walk through the town to escape it, but it followed us. The whole town was full of oil. We passed through the church-yard, and it seemed as if the people had been buried in oil. The High Street stunk of oil; we wondered how people could live in it. And we walked miles upon miles out Birmingham way; but it was no use, the country was steeped in oil.”(Chapter 4)

“We finished dressing, and, when it came to the extras, we remembered that we had packed the tooth-brushes and the brush and comb (that tooth-brush of mine will be the death of me, I know),

and we had to go downstairs, and fish them out of the bag. And when we had done that George wanted the shaving tackle. We told him that he would have to go without shaving that morning, as we weren't going to unpack that bag again for him, nor for anyone like him.”(Chapter 5)

Вправа 3. Некомунікативна ,рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів розпізнавати значення поданої інформації

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Make a denotative map of the chosen passages. Denotation refers to the meaning of a word or expression in relation to everyday life and to other words and expressions.

Use the passage you have chosen in the previous exercise and find meanings for most prominent words in it.

(For example, colours can be described in terms either of wavelengths of reflected light or of such relationships as, in English, red with blood, white with snow, green with grass, blue with sea and sky).

Вправа 4. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – навчити студентів орієнтуватися в структурно-смісловій організації тексту

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Give a summary of your favorite Chapter. Use your denotative map to have more concretized information of the place and characters describes.

Вправа 5. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати критичне мислення в студентів

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: Analyze the speech of the local people commenting on the three men leaving the house. Does this speech differ from other characters' speech? What words / phrases seem unusual / unknown to you? How can we interpret these speech characteristics?

Chapter 1: ““Hi! come further in,” I said, shaking him by the shoulder. “You'll be overboard.”

“Oh my! I wish I was,” was the only answer I could get; and there I had to leave him.

“Good sailor!” he replied in answer to a mild young man's envious query; “well, I did feel a little queer ONCE, I confess. It was off Cape Horn. The vessel was wrecked the next morning.”

I said: “Weren't you a little shaky by Southend Pier one day, and wanted to be thrown overboard?”

“Southend Pier!” he replied, with a puzzled expression.

Yes; going down to Yarmouth, last Friday three weeks.”

“Oh, ah - yes,” he answered, brightening up; “I remember now. I did have a headache that afternoon. It was the pickles, you know. They were the most disgraceful pickles I ever tasted in a respectable boat. Did you have any?”

For myself, I have discovered an excellent preventive against sea-sickness, in balancing myself. You stand in the centre of the deck, and, as the ship heaves and pitches, you move your body about, so as to keep it always straight. When the front of the ship rises, you lean forward, till the deck almost touches your nose; and when its back end gets up, you lean backwards. This is all very well for an hour or two; but you can't balance yourself for a week.

George said: “Let's go up the river.”

Harris said, however, that the river would suit him to a “T.” I don't know what a “T” is (except a sixpenny one, which includes bread-and-butter and cake AD LIB., and is cheap at the price, if you haven't had any dinner). It seems to suit everybody, however, which is greatly to its credit.”

Вправа 6. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати критичне мислення в студентів

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: Read the passage describing Reading. Say, why the author pays so much attention to the historical role of Reading. What effect does he want to reach mentioning the abundance of historical personalities? Look at the proper names given in bold and say what role they played in the history of England.

“You start on Monday with the idea implanted in your bosom that you are going to enjoy yourself. You wave an airy adieu to the boys on shore, light your biggest pipe, and swagger about the deck as if you were Captain Cook, Sir Francis Drake, and Christopher Columbus all rolled into one. On Tuesday, you wish you hadn't come. On Wednesday, Thursday, and Friday, you wish you were dead. On Saturday, you are able to swallow a little beef tea, and to sit up on deck, and answer with a wan, sweet smile when kind-hearted people ask you how you feel now. On Sunday, you begin to walk about again, and take solid food. And on Monday morning, as, with your bag and umbrella in your hand, you stand by the gunwale, waiting to step ashore, you begin to thoroughly like it”. (See more in Chapter 2)

Вправа 7. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати критичне мислення в студентів

Режим виконання – парна робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Інструкція: Put the places, names specified in the pre-reading part (exercises 4-5) in the order that makes up the route of the three friends travel from the starting location to the destination. Look at the picture and compare routes (textual with visual). (Liverpool, east, seaside, London and etc.)

Післятекстовий етап

Вправа 1. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати критичне мислення в студентів

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Інструкція: Comment on the punctuation of the paragraph. Why doesn't the author use full stops? What effect does it produce? What mood does the whole paragraph have?

“I sat for awhile, frozen with horror; and then, in the listlessness of despair, I again turned over the pages. I came to typhoid fever - read the symptoms - discovered that I had typhoid fever, must have had it for months without knowing it - wondered what else I had got; turned up St. Vitus's Dance - found, as I expected, that I had that too, - began to get interested in my case, and determined to sift it to the bottom, and so started alphabetically - read up ague, and learnt that I was sickening for it, and that the acute stage would commence in about another fortnight.

Bright's disease, I was relieved to find, I had only in a modified form, and, so far as that was concerned, I might live for years. Cholera I had, with severe complications; and diphtheria I seemed to have been born with. I plodded conscientiously through the twenty-six letters, and the only malady I could conclude I had not got was housemaid's knee.”

Вправа 2. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички стилістичного опрацювання тексту

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: Pay attention to the part of the sentence in bold. What characteristics does the night have, according to the author? This literary device is called a metaphor (the qualities or identity of one subject are ascribed to another). Find other examples of a metaphor in chapters.

“At first, it seems not to go well, because George and Harris have a great deal of trouble putting up the canvas and hoops tent over the boat. After everyone eats a good meal and drinks good tea, they all grow calm and satisfied. They light their pipes and talk quietly before going to bed. J. has an uncomfortable night, and he wakes up and steps outside the boat. He is overwhelmed by the stars and the beauty of the night. He reveals what he sees in four paragraphs of poetic prose, sprinkled with metaphors. Here's the second paragraph and part of the third, as an example. They awe us, these strange stars, so cold, so clear. We are as children whose small feet have strayed into some

dim-lit temple of the god they have been taught to worship but know not; and, standing where the echoing dome spans the long vista of the shadowy light, glance up, half hoping, half afraid to see some awful vision hovering there. And yet it seems so full of comfort and of strength, the night. In its great presence, our small sorrows creep away, ashamed J.'s description is something we can relate to, if we have ever been out and about in the middle of the night, surrounded by stars". (Chapter 1)

Вправа 3. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички стилістичного опрацювання тексту

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: Mark all the epithets, emotionally-colored words, idioms etc. How do they help the author achieve ironic effect?

“There may be tow-lines that are a credit to their profession-conscientious, respectable tow-lines, tow-lines that do not imagine they are crotchet-work, and try to knit themselves up into antimacassars the instant they are left to themselves. I say there may be such tow-lines; I sincerely hope there are.

Internal inconsistency. I agreed with George, and suggested that we should seek out some retired and old-world spot, far from the madding crowd, and dream away a sunny week among its drowsy lanes-some half-forgotten nook, hidden away by the fairies, out of reach of the noisy world- some quaint-perched eyrie on the cliffs of Time, from whence the surging waves of the nineteenth century would sound far-off and faint.

Harris said he thought it would be humpy. He said he knew the sort of place I meant;и where everybody went to bed at eight o'clock...”

Вправа 4. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Describe the episode of George and Harris packing from George's point of view. Think of the words he might have said, imagine yourself in such a situation. (Chapter 1, p. 42-46)

Вправа 5. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Make up a conversation between the neighbours discussing the three men moving out (use any route picture). Include the versions mentioned in the text (crossing the Atlantic, a wedding, a funeral...). Use the following expressions to express your opinion, to disagree and to agree:

That's right/You're right/I know

Exactly/Absolutely/I couldn't agree more

I'm sorry, but.../Excuse me, but.../Pardon me, but...

Speak for yourself...

I don't know/I take your point/That's true, but...

I suppose (so)/I guess (so)

Вправа 6. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Decide on the ten keywords you chose from the story and retell the whole text using the third person narration. Use your favorite Chapter and situation from it to describe. (e.g. London, irritating, packing, Harris, boat, night, queen, sparkling, brother-in-law, together).

Вправа 7. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння

Режим виконання – індивідуальна робота

Спосіб контролю – контроль з боку вчителя.

Інструкція: Why did the author use direct speech in the extract below? Change direct speech into indirect. Does it produce the same effect? Which variant do you like more?

“The shopman (he knows my friend) was naturally a little staggered at first; but, quickly recovering himself, and feeling that something ought to be done to encourage this sort of thing, asked our hero if he would like to see some fine old carved oak. My friend said he would, and the shopman, thereupon, took him through the shop, and up the staircase of the house. The balusters were a superb piece of workmanship, and the wall all the way up was oak-panelled, with carving that would have done credit to a palace.

From the stairs, they went into the drawing-room, which was a large, bright room, decorated with a somewhat startling though cheerful paper of a blue ground. There was nothing, however, remarkable about the apartment, and my friend wondered why he had been brought there. The proprietor went up to the paper, and tapped it. It gave forth a wooden sound.

"Oak," he explained. "All carved oak, right up to the ceiling, just the same as you saw on the staircase."

"But, great Caesar! man," expostulated my friend; "you don't mean to say you have covered over carved oak with blue wall-paper?"

"Yes," was the reply: "it was expensive work. Had to match-board it all over first, of course. But the room looks cheerful now. It was awful gloomy before."”(Chapter 6)

Вправа 8. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння та критичне мислення

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – робота в групі.

Інструкція: How many diseases are mentioned in the passage? Why? What effect is achieved by the author? What is the general tone of the passage (tragical, lyrical, comical, ironic)?

“It is a most extraordinary thing, but I never read a patent medicine advertisement without being impelled to the conclusion that I am suffering from the particular disease therein dealt with in its most virulent form. The diagnosis seems in every case to correspond exactly with all the sensations that I have ever felt.

I remember going to the British Museum one day to read up the treatment for some slight ailment of which I had a touch - hay fever, I fancy it was. I got down the book, and read all I came to read; and then, in an unthinking moment, I idly turned the leaves, and began to indolently study diseases, generally. I forget which was the first distemper I plunged into – some fearful, devastating scourge, I know - and, before I had glanced half down the list of "premonitory symptoms," it was borne in upon me that I had fairly got it.”(Read more in Chapter 1).

Вправа 9. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички говоріння

Режим виконання – парна робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль.

Інструкція: Write down all the information about main characters in the form of the table. Discuss common and divergent features that you and your partner have.

Вправа 10. Умовно-комунікативна, рецептивно-репродуктивна

Мета – розвивати у студентів навички усного мовлення

Режим виконання – групова робота

Спосіб контролю – взаємоконтроль

Інструкція: Role-play the scene when J. and George were getting ready to have their photo taken and tell how the whole episode ended up. Act as a stentorian voice, photographer and J.

Підсумовуючи зазначимо, що автентичний навчальний текст за фахом є джерелом особистісно значущих знань студента – майбутнього фахівця, знань як загальних, так і професійних, на базі яких відбувається формування професійної свідомості. Водночас цей текст слугує основою для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності студента та вивчення ним різних аспектів тієї чи іншої іноземної мови, включаючи також особливості її використання в професійній сфері.

Розвинута іншомовна професійна комунікативна компетенція відкриває перед фахівцями нові перспективи, забезпечуючи ефективність міжособистісного спілкування в професійній сфері представників різних культур, надає необмежені можливості використання іншомовної інформації в своїй професійній діяльності.

Традиційне читання текстів з перекладом, за якого студенти шукають кожне незнайоме слово у словнику, не може принести необхідний результат, тому що таким чином не можна охопити всю потрібну інформацію. Майбутні фахівці просто повільно читатимуть все підряд і не зможуть швидко знайти те, що їм зараз справді потрібно.

Під час розвитку вмінь читання спеціальних текстів за фахом на заняттях з іноземної мови викладачам слід знайомити студентів з деякими способами читання автентичних текстів, а також складати вправи до текстів за фахом.

Отже, необхідно розробити систему вправ до текстів за фахом для розвитку вмінь швидкого читання оригінальної літератури іноземною мовою для того, щоб студенти могли вилучати необхідну їм інформацію з того потоку матеріалу, який їм треба переглянути.

4.4. Навчання письма

Писемне мовлення - письмо в широкому розумінні терміна - це специфічний код мовленнєвої діяльності, кодування інформації з урахуванням графічного способу зв'язку. Писемне мовлення відрізняється від інших видів мовленнєвої діяльності не лише своєю специфікою, але й ступенем розповсюдження його в побуті. Використання писемного мовлення вужче порівняно з усним мовленням.

Виходячи з програмних вимог, студенти повинні вміти скласти план, тези до усного повідомлення, написати анотацію, резюме до прочитаного, скласти реферат, діловий лист, а також письмове повідомлення з приводу прочитаного або прослуханого в межах вимог до монологічного мовлення (15 - 20 фраз).

Рекомендується виконання наступних вправ для розвитку навичок писемного мовлення під час роботи з текстом:

- 1) Випишіть з тексту речення, що розкривають його основний зміст.
- 2) Поставте запитання щодо змісту тексту.
- 3) Дайте назву абзацам тексту.
- 4) Складіть резюме прочитаного тексту.
- 5) Дайте опис персонажів.
- 6) Напишіть інший початок/кінець тексту.
- 7) Випишіть з тексту нові слова та вирази.

У навчанні написання листів - неофіційних та офіційних - можна виділити три етапи:

1) етап ознайомлення з текстом - зразком листа (лист-подяка, лист-вибачення тощо) та стандартами його побудови; 2) етап формування вмінь побудови тексту листа; 3) етап розвитку вмінь написання тексту листа.

На *першому* етапі студенти ознайомлюються із зразком тексту листа і аналізують особливості його побудови; на *другому* - сприймають і репродукують текст-зразок, використовуючи допоміжну інформацію щодо його логічного плану, мовленнєвих зразків та засобів міжфразового зв'язку; на *третьому* - самостійно створюють текст листа.

Навчаючи написання *реферату, статті*, можна запропонувати студентам:

- 1) уважно прочитати всю статтю і визначити її основну думку;
- 2) встановити призначення/мету статті; виписати опорні речення з кожного абзацу;
- 3) виписати із статті її основні положення;
- 4) узагальнити думку автора статті;

5) перечитати текст, з'ясувати, які думки автора вимагають додаткової аргументації, дописати необхідні речення.

Навчання написання *анотації* базується на попередньо складеному плані тексту-джерела, а також на серії послідовних завдань:

- 1) вказати прізвище та ініціали авторів;
- 2) написати назву статті;
- 3) вказати місце видання, видавництво, рік видання, номер журналу, газети, сторінки;
- 4) визначити і написати, до якої галузі знань відноситься стаття, яка її основна тема;
- 5) з'ясувати головну думку кожного з абзаців;
- 6) згрупувати абзаци згідно з основною думкою тексту;
- 7) сформулювати основну думку/ідею тексту.

Зразок

LETTER OF APPLICATION

October 8, 2017

Dear Mr. Tarkanian

Since I have focused my education and training on retail management, your advertisement for a management trainee, appearing October 7 in Section F of the Los Angeles Times, captured my attention.

Recent sales and management experience at Rike's Department Store enabled me to develop the interpersonal and supervisory skills specified in the Target advertisement. I started as a salesperson and was soon promoted to assistant manager, a position demanding initiative and responsibility.

In addition to this experience, I am enrolled at Valley Community College and expect to receive an associate's degree in June. In my marketing major, I successfully completed courses in marketing, management, microcomputing, and communication, earning a 3.5 grade-point average in my major.

Please examine the attached resume for details of my qualifications. At your request, I would be pleased to provide the names of individuals who could verify my education, skills, and performance.

I would appreciate an opportunity to discuss with you how my background and training could contribute to Target Department Stores. Please call me at (818) 359-9920 to arrange an interview at your convenience.

Sincerely, Mr. Gordon

На завершення вивчення дисципліни « Основна іноземна мова», відповідно до стандартних вимог на здобуття ступеня бакалавра, студенти повинні вміти:

Читання. Вільне читання передбачає формування вмінь відокремлювати певні блоки в прочитаному, визначати структурно-семантичне ядро, виділяти основні факти та думки, знаходити логічні зв'язки, виключати надлишкову інформацію, групувати та об'єднувати виділені положення за принципом загального, а також формування обґрунтованої мовної здогадки (на базі контексту, слово-утворення, інтернаціональних слів та інше) і навички прогнозування інформації, що поступає. По завершенню курсу студент повинен:

- розуміти широкий спектр складних і об'ємних текстів, розпізнавати приховане значення;
- володіти навичками читання автентичних текстів будь-якої складності на рівні нормативного читання рідною мовою;
- володіти всіма видами читання наукової літератури (вивчаюче, ознайомлювальне, оглядове, пошукове) які передбачають різний ступень розуміння;
- вміти варіювати характер читання залежно від цільової установки, складності та значимості тексту.

В якості контролю розуміння прочитаного залежно від виду читання використовуються відповіді на питання, переказ прочитаного, передача змісту прочитаного у вигляді перекладу,

реферату або анотації. Всі види читання повинні слугувати єдиної кінцевої меті – навчитися вільно читати і розуміти іноземний текст фахової спрямованості.

Критерієм сформованості навичок читання протягом курсу може слугувати наближення темпу читання про себе до наступного рівня: для ознайомлювального читання з розумінням змісту на 70% - 500 друкованих знаків; для оглядового читання – 1000 друкованих знаків за хвилину.

Говоріння. З метою досягнення професійної спрямованості усного мовлення навички говоріння і аудіювання повинні розвиватися у взаємодії з навичками читання. По завершенню курсу студент повинен вміти:

- переказати прочитаний оригінальний текст, обсяг 2-2,5 сторінки, вміти виділити основну думку прочитаного тексту та викласти події в тій самій логічній послідовності;
- дати коротке (тезисне) викладення прослуханого тексту будь-якої тривалості звучання;
- зробити трьох-п'ятихвилинний огляд сучасних подій, підкреслити та виділити при цьому основну думку та викласти факти в логічній послідовності;
- прореферувати з аркуша оригінальний текст, виділити при цьому основні факти та викласти їх в логічній послідовності;
- прокоментувати оригінальний текст, виділити при цьому те, що необхідно прокоментувати.
- надавати критичну оцінку поглядам автора;
- робити висновки про прийнятність або неприйнятність рішень, що пропонує автор;
- співставляти зміст різних джерел по даному питанню, робити висновки на основі інформації, отриманої з різних джерел про рішення аналогічних завдань в інших умовах.

Особливу увагу треба приділяти комунікативності усного мовлення, природно-вмотивованому висловлюванню в формах підготовленої та непідготовленої монологічної та діалогічної мови.

У сфері **монологічної мови** студент повинен демонструвати:

- уміння складати план та обрати стратегію доповіді, презентації проекту з професійної тематики;
- уміння встановлювати та підтримувати мовленнєвий контакт із співрозмовником за допомогою адекватних стилістичних засобів.

У сфері **діалогічного мовлення** необхідно вміти:

- дотримуватися правил мовленнєвого етикету в ситуаціях діалогічного спілкування;
- вести діалог проблемного характеру з використанням адекватних мовленнєвих форм;
- аргументовано висловлювати свою точку

зору. Полілог як засіб наукового спілкування передбачає:

- уміння логічно та цілісно висловлювати точку зору з питань, що обговорюються;
- володіння стратегією і тактикою спілкування в полілозі;
- вміння виражати основні мовленнєві функції в різних формах полілогічного спілкування (дискусія, диспут, дебати, обговорення та інше).

Примітка. У всіх випадках, коли вміння студента пов'язане з мовленням, студент повинен правильно застосовувати граматичні моделі та активний словник.

Аудіювання. Студент повинен:

- розуміти зміст оригінального тексту (монологічного та діалогічного) будь-якої тривалості, прочитаного один раз в прискореному темпі незнайомим диктором.

Текст може супроводжуватися радіошумами. Текст містить до 30% незнайомих слів

- розуміти мову при безпосередньому контакті в ситуаціях професійного спілкування (переговори, інтерв'ю, дискусія, дебати);

Письмо. Розвиток навичок письма іноземною мовою розглядається як засіб активізації засвоєння мовного матеріалу. Студент повинен володіти навичками та вміннями писемного спілкування, логічно і аргументовано висловлювати свої думки, дотримуватися стилістичних особливостей відповідного жанру та стилю. Студент повинен вміти:

- володіти структурою написання есе (вступ, побудова основних параграфів, висновків тощо);
- писати та представляти твори/есе на високому лексико-граматичному та стилістичному рівнях;
викладати зміст прочитаного у формі резюме, анотації та реферату;
- вести ділову переписку (в тому числі через Інтернет);
- володіти навичками складання ділового листа та заповнення ділової документації.

Переклад. Усний та писемний переклад з іноземної мови на рідну використовується як один із засобів оволодіння іноземною мовою, як найбільш ефективний спосіб контролю повноти та точності розуміння змісту інформації. Студент повинен:

- володіти необхідним обсягом знань в області теорії перекладу: еквівалент і аналог, трансформації перекладу;
- мати навички компенсації втрат при перекладі, контекстуальних замінів, розрізняти багатозначність слів, словникове та контекстуальне значення слова, значення інтернаціональних слів в рідній та іноземній мовах та інше;
- вміти адекватно передавати зміст тексту з дотриманням норм рідної мови.

3.5. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ З КУРСУ «ОСНОВНА ІНОЗЕМНА МОВА»

ЗРАЗОК

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ НА ТЕМУ: «ENVIRONMENTAL POLLUTION»

Мета практична: розвивати навички вживання нових лексичних одиниць мовленні; практикувати студентів в читанні текстів з теми з повним розумінням його змісту; систематизувати лексичний матеріал з теми; розвивати навички аудіювання;

розвиваюча: розвивати навички самостійної та творчої роботи;

освітня: формувати інформаційну та комунікативну компетенції;

виховна: переконати студентів у необхідності захисту навколишнього середовища від забруднення; показати взаємозв'язок людини з навколишнім середовищем;

Обладнання: фотографії, що ілюструють проблеми навколишнього середовища; відео сюжет з теми; комп'ютер, роздавальний матеріал, словники

Хід заняття:

I. Привітання – 2 хв.

«Look after this planet, it's the only one we had»

T: Today we are going to study a very important and serious topic. Environmental Pollution has become one of the most burning problems. People often do things which pollute land, air, water greatly. It is very dangerous because it damages health of people. Environmental protection is a great concern today.

By the end of the lesson you'll be able to form your own opinion about the ways of solving pollution problems. That is why we are going to do a lot of various activities which will develop your reading, speaking, writing and listening skills.

Введення в іншомовну атмосферу - 5 хв.

T: Some interesting facts about environmental pollution

Do you know that:

- *forests are disappearing at the rate of 20 hectares a day?*
- *the biggest cause of air pollution is the motor car?*
- *70% of population in Ukraine lives in environmentally dangerous areas?*

T: Now you'll see some pictures. Look at the screen. Here is a list of problems. Match them with the pictures. What do you think has caused these problems?

List of environmental problems:

- 1) Litter
- 2) Water pollution
- 3) Destruction of the forests
- 4) Air pollution
- 5) Drought

Litter? Water pollution? Drought? Destruction of the forests?

Litter? Water pollution? Drought? Destruction of the forests?

Litter? Water pollution? Drought? Destruction of the forests?

Litter? Water pollution? Drought? Destruction of the forests?

Litter? Water pollution? Drought? Destruction of the forests?

T: Puzzle. To solve this puzzle put the white letters at the bottom of each column into the boxes above them in the same column, so that, when you finish, you will be able to read an English proverb by reading across the boxes. The grey squares show the ends of the words. How can we connect this proverb with our topic?

Here is an example:

N	E	V	E	R		L	O	O	K		A
---	---	---	---	---	--	---	---	---	---	--	---

	G	I	F	T		H	O	R	S	E	
I	N		T	H	E		M				

I	G	I	E	H	E	H	O	R	K	T	A
N	N	V	T	R		L	M	O	S	E	H
	E		-	T			Ø	O	U		
			F				-				

Never look a gift horse in the mouth

Find the proverb:

U	R	S	B	O	L	I	S	O	K	Y	O	U	T
A	S	-	Y	E	D	-	M	A	O	N	-	Y	O
M	U	-	T	-	U	-	E	-	-	E	-	I	-

II. Основна частина

1. Speaking:

T: Your home task was to prepare a short commentary to the video about environmental pollution. Now you have a great opportunity to try yourself in the role of a journalist. The rest of you are judges. So we have a conquest. There'll be only one winner. Judges must estimate commentaries according to the grammar rules and word order. Last lesson new words were given you. Our journalists must use as many words as possible.

Word list:

- pollution (n)* – забруднення
- pollutant (n)* – забруднюючий компонент
- existence (n)* – існування
- ruin (v)* – руйнувати; знищувати
- reduce (v)* – зменшувати
- enterprise (n)* - підприємство
- take measures* – прийняти міри
- hazard (n)* – небезпека, ризик
- poison (v)* – отруювати, псувати
- sewage (n)* – стічні води
- species (n)*-види
- wastes (n)* – відходи
- destroy (V)*- знищувати
- harmful substances* – шкідливі речовини
- cut down (v)*- вирубувати

Conquest consists of four steps:

1. Listen to a journalist.
2. Name the words from the list
3. Ask 2 questions (When...? How....? What.....? Where.....? Who....?)
4. Make a decision who is the winner. (I think the best is ....because his commentary was.....) (Обговорення сюжетів та визначення переможця)

Coming back to our topic, I'd like to introduce new vocabulary.

Active vocabulary

- cause (v)* – викликати, бути причиною
(to cause somebody to something; to cause illness)
- contaminate (v)* – заражати, псувати, забруднювати

(to contaminate soil, water and air)
greenhouse (n) – теплиця, оранжерея, парник
(greenhouse effect; greenhouse vegetables and flowers)
litter (n) – сміття, бруд
(no litter here! To pile litter)
persuade (v) – переконувати (of; in); відговорювати (from)
(to persuade from smoking)
plant (n) – рослина, завод, електростанція
(to cut down pants; electric power plants)
raw (adj) – сирий, необроблений, неочищений
(raw fish; raw materials)
restrict (v) – обмежувати, заключати (у межі)
(to restrict nature pollution)
release (v) – звільняти, спускати, скидати
(to release brakes; to release smoking)
spill (spilt, spilled) (v) – проливати, розсипати
(spill oil)
wastes (n) – відходи
(nuclear wastes)
wildlife (n) – жива природа
(to observe wildlife)
fertilizer (n) – добриво
(chemical fertilizers)

2. Writing

Lexical exercises:

1. In each list of five words one word doesn't belong, because it is somehow different from the others. Circle the number of the word and explain why it doesn't belong.

Example:

- 1) red
- 2) paint
- 3) yellow
- 4) blue
- 5) orange

Reason: Paint is not the name of the color.

1) chemicals	1) water	1) poison
2) pesticides	2) soil	2) ruin
3) fumes	3) noise	3) destroy
4) radiation	4) air	4) persuade
5) pollution	5) woods	5) burn fuel

2. Break the code.

Try to read the message. Use what you know about English spelling, vocabulary to guess what number each of the vowels is. Write down the message and translate it.

1- , 2- , 3- , 4- , 5- .

P35pl3 d1rty th3 41r w1th g4s3s 4nd sm5k3, p51s5n th3 w4t3r w1th ch3m1c4ls 4nd 5
th3r s2bst4nc3s, 4nd d4m4g3 th3 s51l w1th t55 m4ny f3rt1l1z3rs 4nd p3st1c1d3s.

(Відповідь 1- i, 2- u, 3- e, 4- a, 5- o.)

T: Now I give you different tasks. (роздавальний матеріал з вправами I, II та III рівней складності згідно до індивідуальних здібностей студентів)

I. Match the word with its definition:

Smog, atmosphere, ecology, sewage, fertilizer, acid rain, toxic, global warming

- when harmful gases from cars and power plants are released into the air and fall back to the Earth with rain or snow.
- solid and liquid wastes from bathtubs, toilets.
- brown air pollution that comes from cars and factories, it makes the air unsafe for people, animals and plants to breathe.
- the study of organisms and their environment.
- the layer of gases surrounding the Earth, another word for air.
- anything from compost to cow manure that helps plants grow.
- an increase in the Earth's temperature, caused by a build-up of greenhouse gases in the atmosphere,
- another word for poison.

II. Put the sentences in the logical order to get a story.

- a) They show concern about the threats the planet faces – distinction of the rainforest, holes in the ozone layer, the greenhouse effect, too much garbage and all forms of air and water pollution.
- b) On that day inhabitants of the Earth celebrate Earth Day.
- c) It is a day for people to learn what they can do to preserve the planet Earth.
- d) April 22 is a special day around the world.
- e) Earth Day is a time when many people show that they care for our fragile planet.

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-
- 5-

III. Decide which words do not go along with these key words:

to fight		raw		problems	
to reduce		pollution		hazardous	to cause
to control		plant		sewage	pollution
to decide		poisoned			people
					illness

3. Listening comprehension

T: Read the table and then listen to the teacher twice. Fill the missing information in the table.

problem	suggestions	results
... pollution	1) government should improve public ..... 2) people should get.....in recycling schemes. 3) we should ban.....from city centers. 4) government should force.....to put.....on chimneys 5) we should stop.....the products of companies whose factories ..... pollution	1) people won't have to use.....to get around 2) there will be less rubbish ..... the environment 3) we can make the streets ....., safer and quieter 4) the harmful.....won't be able to pollute the atmosphere 5) we will force them to use .....friendly production methods

Ideas how to reduce air pollution

The living conditions throughout the world are getting worse and worse. Exhaust fumes and smoke from the factories are polluting the air. We give some ideas how to reduce air pollution. First of all government should improve public transportation so that people won't have to use cars to get around. Also people should get involved in recycling schemes so that there will be less rubbish to pollute the environment. We should ban cars from city centers to make the streets cleaner, safer and quieter. Governments should force factories to put filters on chimneys so that the harmful gases won't be able to pollute the atmosphere. We should stop using the products of companies whose factories cause pollution to force them to use environmentally – friendly production methods.

4. Reading

Read the text and try to understand the main idea of the text. After reading each student will get a task according to the text.

Environmental Pollution

People have always polluted their surroundings. But until now pollution was not such a serious problem. People lived in uncrowded rural areas and did not have pollution - causing machines. With the development of crowded industrial cities which put huge amounts of pollutants into small areas, the problem has become more important. Automobiles and other new inventions make pollution steadily worse. Since the late 1960's people have become alarmed with the danger of pollution.

Air, water, and soil are necessary for existence of all living things. But polluted air can cause illness, and even death. Polluted water kills fish and other marine life. On polluted soil, food can not be grown. In addition environmental pollution spoils the natural beauty of our planet.

Pollution is as complicated as serious problem. Automobiles are polluting the air but they provide transportation for the people. Factories pollute the air and the water but they provide jobs for people and produce necessary goods. Fertilizers and pesticides are important for growing crops but they can ruin soil.

Thus, people would have to stop using many useful things if they wanted to end pollution immediately. Most people do not want that of course. But pollution can be reduced gradually. Scientists and engineers can find the ways to reduce pollution from automobiles and factories. Government can pass the laws that would make enterprises take measures for reducing of pollution. Individuals and groups of people can work together to persuade enterprises to stop polluting activities.

Here are some words to the text:

surrounding – навколишнє середовище
uncrowded rural areas – слабо населені сільські райони
marine life – морські тварини
crops – сільськогосподарські
культури pass the law – прийняти
закон

Post-reading activities (вправи різних рівнів складності)

I. Answer the question.

1. Why was not pollution such a serious problem earlier?
2. When have people become alarmed with the danger of pollution?
3. What can environmental pollution?
4. Why is pollution a complicated problem?
5. What can government and individuals do to reduce pollution?

II. Find the following word-combinations in the text:

- машини, які забруднюють природу;
- розвиток перенаселених промислових міст;
- робити забруднення інтенсивним;
- спричиняти хворобу і навіть смерть;
- псувати природну красу планети;

- забезпечити можливість пересування;
- надавати роботу людям;
- корисні речі;
- поступово зменшувати;
- прийняти міри для зменшення забруднення

III. Ask 5 different questions to the text.

IV. Make up a plan to the text and write annotation.

V. How can we reduce pollution? Say 6 sentences using words from the text.

VI. Write down advantages and disadvantages of using:

- 1) automobiles
- ↗ +.....
- ↘ .....
- .....
- .....
- .....
- 2) factories
- ↗ +.....
- ↘ .....
- .....
- .....
- .....
- 3) pesticides
- ↗ +.....
- ↘ .....
- .....
- .....
- .....

III. Заключна частина.

Summarizing

- 1) What were we talking about?
- 2) What new have you known about environmental pollution?
- 3) How are we connected with our surroundings?

Home assignment

1. Speak on the harm done to the environment. Use the table.

People	dirty	woods	with	radioactive wastes
Factories	poison	the air		gases and smoke
We	cut down	the water		chemicals
Some companies	damage	the soil		fertilizers and pesticides
Vehicles	burn			special equipment

2. Translate the following combinations and ask 8 questions with them:

шкідливий вплив; утиль та сміття; проблеми забруднення; забруднення повітря; отруєння води; порушувати спокій шумом; забруднена вода; здійснювати контроль над забрудненням навколишнього середовища; охоплювати пожежею; зменшити кількість впливу; спалювати паливо; потеплення атмосфери; парниковий ефект

T: Our Earth is so beautiful. Nature gives people its riches to live and enjoy. We cannot live without fresh air, clean water, sunshine and a lot of things which we take from the nature. That's why we must take care of it. Then we'll be happy to live on the most beautiful planet in the Universe. Nature has its rights and it is our duty to respect and defend these rights.

5. Функціональні зразки, рекомендовані до вивчення

5.1. Функціональні зразки, типові для спілкування в академічному та професійному середовищах

Функція	Функціональний зразок
СПІЛКУВАННЯ	
Attracting attention	Excuse me. Hallo... I say...
Greeting people <ul style="list-style-type: none"> • strangers and acquaintances • friends • (informal) 	Good morning/afternoon/evening. Hallo, ... How <i>are</i> you? How are you doing/keeping/getting on?
Replying to a greeting <ul style="list-style-type: none"> • (if in normal health) • (if in poor health) • (if recovering from illness, etc.) 	(I'm) fine/very well (thank you). How are <i>you</i> ? Well, so-so (thank you). (Much) better, thank you. How are <i>you</i> ?
Addressing <ul style="list-style-type: none"> • a friend or relative • an acquaintance • a stranger (official, customer, member of public, etc.) 	Hallo, John. How are you keeping? Yes, Dr Brown. Good morning, Mr./Mrs./Miss Jones, how are you today? Yes, Sir John. Professor/Doctor/Officer/Captain – I was driving at 50 m.p.h., Officer Sir/Madam – that will be 25 pounds, Sir.
Asking for and giving personal information	What's your name? How old are you? Have you got...? What do you do? Do you like...? Which...do you like best? Where do you live? Have you ever...?
Asking for repetition	(I'm sorry). Could you repeat it, please? (I'm sorry). I didn't (quite) catch that.
Making introductions	
<ul style="list-style-type: none"> • formal • informal • introducing oneself 	Professor Smith, my I introduce Dr Antony Brown? Mrs Alexander, I'd like you to meet Nazar Shevchenko. Jane, this is Andrew Black. Oksana, meet Mike. Mike, meet Oksana. (Good morning/afternoon/evening). How do you do? How do you do? My name is Bill Brown. I'm/My name is Peter Sidorenko.

<ul style="list-style-type: none"> when being introduced or when someone is introduced to you enquiring whether an introduction is needed 	<p>(informal) Hallo, I'm Peter. How do you do. (It's) good/nice to meet you. I'm (very) pleased to meet you. Do you know each other? Mrs. Petrenko, do you know Professor Ivanov? I think you know each other (don't you?) Have you already met?</p>
<p>Making someone welcome</p>	<p>Welcome! Do come in. Make yourself at home.</p>
<p>Inviting</p>	<p>(guests to serve themselves) (Please,) help yourself. I'd like to invite you...<i>(to dinner)</i>. Would you like to join us for... <i>(lunch)</i>? How about joining us? Would you like...<i>(to go to the theatre)</i>? What about...<i>(going for a walk)</i>?</p>
<p>Accepting</p>	<p>Thank you. That would be nice. Thank you. I'd enjoy that. Thanks. I'd love to. That's a good idea.</p>
<p>Declining</p>	<p>I'd love to but... That's kind of you but... Unfortunately. I won't be able to. Thanks but (I can't. I'm too busy).</p>
<p>Proposing a toast</p>	<p>Cheers! Your (very) good) health. Here's to (the bride and groom/Organising Committee).</p>
<p>Congratulating someone</p>	<p>(Many) congratulations!</p>
	<p>Well done! Brilliant! Well run! Well played!</p>
<p>Good wishes</p> <ul style="list-style-type: none"> on birthday and at festival times wishing someone success 	<p>Many happy returns (of the day)! Happy birthday! Merry Christmas! Happy New Year! Good/the best luck! (I) hope it/all goes well!</p>

<ul style="list-style-type: none"> when someone is going out or on holiday when parting from someone 	<p>Cross fingers!</p> <p>Enjoy yourself/yourselfes.</p> <p>Have a good time!</p> <p>All the best!</p> <p>Keep well.</p> <p>Take care.</p> <p>Look after yourself.</p> <p>(Do) keep in touch.</p> <p>Let's be hearing from you.</p> <p>Have a good journey/trip/holiday/flight.</p>
<p>Taking leave</p> <ul style="list-style-type: none"> formal informal colloquial 	<p>Good morning/afternoon/evening/night.</p> <p>It's been nice meeting you.</p> <p>See you (again/later).</p> <p>See you next month/week/Monday.</p> <p>Goodbye for now.</p> <p>So long.</p> <p>Bye-bye!</p> <p>Cheerio!</p> <p>(If you are not expecting meeting again) Goodbye..</p>
<p>Welcoming a visitor</p> <ul style="list-style-type: none"> the visitor's journey the visit 	<p>Did you have a good/nice flight?</p> <p>How was the journey?</p> <p>How was the trip?</p> <p>Hope you had a good trip.</p> <p>How long was the flight?</p> <p>Did you have any problems finding us?</p> <p>Is this your first visit to... (<i>Dnipropetrovsk</i>)?</p> <p>Have you ever been to...(<i>Dnipropetrovsk</i>) before?</p> <p>What do you think of...(<i>the city/the university</i>)?</p> <p>Do you like...(<i>Ukrainian traditional dishes</i>)?</p> <p>Are you here on business or holiday?</p> <p>How long are you here?</p> <p>How long are you planning to stay in...?</p>
<ul style="list-style-type: none"> accommodation 	<p>Where are you staying?</p> <p>What's your hotel like?</p> <p>I hope everything is OK at the hotel/hall of residence?</p>
<p>Sympathising</p>	<p>Oh, bad luck.</p> <p>Oh, dear, I'm sorry to hear that.</p> <p>Oh, poor you!</p> <p>Oh, that's terrible.</p> <p>Oh, what a pity!</p> <p>That's awful.</p> <p>That's terrible!</p> <p>That's too bad.</p> <p>What a shame.</p>

ВЕДЕННЯ ТЕЛЕФОННИХ
РОЗМОВ

Making contact	<p>Hello. This is...(<i>Volodymyr Bondarenko</i>).</p> <p>Is that...(<i>Olesia</i>)? – Yes, speaking.</p> <p>Could I speak to...(<i>Professor Bondarenko</i>)? – Who’s calling, please?</p> <p>I’m calling/phoning about...(<i>the meeting</i>).</p> <p>I’m sorry the line is busy. Will you hold?</p> <p>I’m afraid...(<i>the Dean</i>) isn’t available now/today.</p>
Leaving a message	<p>Would you like to leave a message?</p> <p>Shall I ask...(<i>him/her</i>) to ring you?</p> <p>Could I leave a message?</p> <p>Could you ask/tell him/her to call...(<i>Professor Brown</i>)? / ...that (<i>Mr. Brown</i>) called?</p> <p>Could you spell...(<i>your name</i>), please?</p>
Making an appointment	<p>When would be convenient for you?</p> <p>When would suit you?</p> <p>When would be possible for you?</p> <p>What time could we meet?</p> <p>What time are you free?</p> <p>Would...(<i>Tuesday</i>) be convenient? – Yes, ...(<i>Tuesday</i>) would be fine.</p> <p>Can you make it...(<i>in the afternoon</i>)? _ No, I’m afraid I’m not available/I’m busy then.</p>
Changing an appointment	<p>I’m sorry, I have to cancel the appointment on... .</p> <p>I’m afraid I can’t manage our meeting (<i>next week</i>).</p> <p>I’m sorry, but...(<i>Nick</i>) isn’t available...(at that time).</p> <p>Could we arrange another time?</p>
ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ	
Asking	I’d like some information on...?
	<p>I’d like to ask you about...?</p> <p>I’d like to know...?</p> <p>Could you tell me...?</p> <p>Do you know...(if the flight from London has arrived yet)?</p> <p>Do you happen to know...(what time the airport bus/the train to Kyiv will leave)?</p>
Asking for clarification	<p>By..., do you mean...?</p> <p>Could you explain what you mean by...?</p>
Asking for more information	<p>You say... . Could you explain in what way?</p> <p>Earlier you referred to... . Could you describe how?</p> <p>So if..., then...?</p>
Asking for opinions	<p>What are your views on...?</p> <p>What’s your opinion on...?</p> <p>What do you think about...?</p>

	<p>How do you feel about...?</p> <p>Do you think...(we need more information)?</p>
Checking	<p>You did say..., didn't you? – Yes, that's right.</p> <p>That's..., is it?</p> <p>Sorry did you say...? – I said... .</p>
Checking facts	<p>Are you sure (that...)?</p> <p>Do you think so?</p> <p>Is that all right?</p> <p>So, what do you think?</p> <p>Sure?</p> <p>Will that do?</p>
Correcting	<p>Eh, that's not quite correct.</p> <p>Sorry, I made a mistake. It's..., not... .</p> <p>Sorry, that's not correct. It should be... .</p> <p>Well, I didn't exactly (<i>mean</i>)... .</p> <p>Excuse me, I didn't mean.</p>
Agreeing	<p>Yes, I agree completely.</p> <p>Yes, definitely.</p> <p>I agree.</p> <p>I'd go along with that.</p> <p>Yes, you have a point there.</p>
Disagreeing	<p>In my opinion that's out of question.</p> <p>I'm afraid I disagree completely.</p> <p>I'm afraid I can't agree with you/that idea.</p> <p>Sorry, but I don't agree.</p> <p>I'm afraid I don't really agree.</p> <p>I'm afraid that's not how I see it. Oh, surely not.</p> <p>I'm not sure I agree with you. I mean... .</p> <p>I see what you mean, but... .</p> <p>Yes, but on the other hand... .</p>
Expressing reservations and doubt	<p>I agree up to a point, but... (<i>we need more information</i>).</p> <p>You could be right, but... .</p> <p>Maybe, but... .</p>
Giving Confirmation	<p>Absolutely.</p> <p>Exactly.</p> <p>Correct.</p> <p>I'll say it is.</p> <p>Yes, definitely.</p> <p>You must be right.</p>
Hesitating	<p>Let me see... .</p> <p>Let me think (<i>on it</i>).</p> <p>Let's see... .</p>
Showing surprise	<p>(That's) Incredible!</p>

	<p>What a surprise! Unbelievable! Well, that's amazing! How strange/odd/amazing that...? Really! I'd no idea.</p>
ДІЛЮБЕ ЛИСТУВАННЯ	
Explaining the reason for writing	I'm writing to inquire about.../inform you that.../confirm...
Making reference	<p>Thank you for your letter from... . Further to your telephone enquiry... . With reference to your fax of... .</p>
Apologizing	<p>I am sorry about... . I apologize for... (<i>not replying soon</i>).</p>
Requesting	<p>We (I) would appreciate if you...(<i>send us further details</i>). Could you please...(<i>reserve two double rooms</i>)? Please, confirm the receipt. Would you kindly...?</p>
Agreeing to requests	<p>I would be pleased to...(<i>visit your university</i>). I would be delighted to...(<i>lecture at your university</i>).</p>
Giving good news	<p>I am pleased to inform you that... (<i>your application has been approved</i>). I am delighted to tell you that...(<i>you have won the competition</i>).</p>
Giving bad news	<p>Unfortunately...(<i>the hotel is fully booked</i>). I am afraid...(<i>the trip to London has been delayed</i>).</p>
Explaining reasons	<p>This is the result of...(<i>an urgent meeting in Brussels</i>). This is due to...(<i>annual conference here this month</i>).</p>
Enclosing documents	<p>Please, find enclosed/the attached... . I enclose... (<i>a copy of the Certificate</i>).</p>
Closing remarks	<p>Please pass on my best wishes to... . Please contact us (again) if... . Please feel free to contact us if... .</p>
Referring to future contact	<p>Looking forward to hear from you (soon/ASAP). I look forward to see you (soon). I very much look forward to (meeting you again).</p>

5.2. Функціональні зразки, типові для дискусій на професійні теми і теми навчання (на основі читання)

Функція	Функціональний зразок
УЧАСТЬ У ДИСКУСІЇ	
Agreeing	<p>That would be very nice. Of course.</p>

	<p>That's no problem. I agree entirely. Right.</p>
Approving	<p>Fantastic! Good idea. Great! That's a good idea. That's all right, then. That sounds like a good idea. That would be fine.</p>
Asking for repetition and clarification	<p>Could you repeat it, please? ... did you say? I'm sorry. Could you repeat that, please? I'm sorry. I didn't quite catch that? I'm sorry. What was that you said?</p>
<p>Asking for/giving factual information</p> <p>Asking for/making suggestions</p>	<p>Can you tell me ...? I'd like to know ...? Could you help me ...? Have you got ...? Is there ...? How much/How often ...? How about ...? What about ...? Shall we ...? Why not ...? If you ..., we'll ... Would you like to ...? Let's ...? Let's not ... ... instead. I've got a better idea. It would be better/more fun to ... I'd rather ... I'd prefer to ... Why don't we ...? I suggest ... Better make it later. I've got a suggestion. Why don't we ...? Now, if you don't mind ...? Why don't you ...?</p>
Attracting	<p>I'm sorry to bother you. Listen. Look. Oh, look.</p>
Changing the subject	<p>Before I forget, ... By the way, ...</p>

	<p>Incidentally, ...</p> <p>Speaking of ...</p> <p>That reminds me ...</p>
Disagreeing	<p>I'm not sure I agree with you. I mean...</p> <p>I'm not sure you're right. You see ...</p> <p>I see what you mean, but ...</p> <p>No, but really ...</p> <p>That's all right for you, but ...</p> <p>Well, yes, but ...</p> <p>Yes, but on the other hand, ...</p>
Evaluating	<p>I think the first one is very good.</p> <p>I don't think much of the second.</p> <p>What do you think of the fourth one?</p> <p>There's nothing in it.</p> <p>I think the fifth is better than the fourth.</p>
Exemplifying	<p>An example of this is when/the way ...</p>
	<p>For a start, ...</p> <p>For example/instance, ...</p> <p>For one thing, ...</p> <p>If you look at ...</p> <p>Look at ...</p>
Hesitating	<p>Let me see ...</p> <p>Let me think ...</p> <p>Let's see ...</p>
Making and cancelling plans and arrangements	<p>Going to/Present Continuous/Future continuous for arrangements that have been made</p> <p>Will for making arrangements</p> <p>Would like/would rather/would prefer</p> <p>How about ...?</p> <p>What about ...?</p> <p>Let's ...</p> <p>Shall we ...?</p> <p>Would you like to ...?</p> <p>You can't ...</p> <p>You'll have to ...</p> <p>I'm sorry/I'm afraid I can't/I'll have to/</p> <p>It won't be possible to ...</p>
Making conclusions and stating results	<p>Subordinate clauses with so, so that, therefore</p> <p>Must</p>
Persuading	<p>It's obvious that ...</p> <p>You must agree that ...</p> <p>Why don't you ...?</p> <p>How about ...</p>
Restating	<p>... in other words ...</p> <p>... that is ...</p> <p>... that is to say ...</p>

	That means ... You mean ... You mean to say that ...
Stating and justifying opinions	I think need/want ... In my opinion .... To my mind, ... It would be better/more reasonable etc. to ... I'm not sure I agree with you. I mean ... I see what you mean, but ... That's all right for you, but ... Yes, but on the other hand, ... I believe that ... I could be wrong, but I think ... I personally think ...
Stating consequences	So, therefore, thus, accordingly, hence, consequently Which means/meant that ... So ... that
Stating the problem	The main point is ... The most important thing is ... The problem is ...
Thanking and responding to thanks	Thank you (very much) for ... -ing I'd like to thank you for ... -ing I'd like to say thank you for ... -ing Thanks a lot. Thanks for your advice. Thanks. You've been most helpful.

5.3. Функціональні зразки, типові для презентацій, виступів-довідей

Навик	Функція	Функціональний зразок
Introducing a presentation	Greeting and introducing oneself	Good morning/afternoon. My name's .../I am ... Let me introduce myself. Let me start by saying a few words about ...
	Presenting the title/subject	The subject of my presentation is ... The focus of my paper (academic) is ... Today I'd like to talk about... I'm going to tell you something about ...
Specifying the purpose/objective		We are here today to decide/ agree/learn about ... The purpose of the talk/ presentation is ... The talk /presentation is designed to ...
	Signposting the presentation	My presentation will be in ... parts. First/ Firstly/ First of all, I'll give you ....

		<p>Second/secondly/Next/Then, ... Lastly/finally last of all....</p> <p>I've divided my presentation into ... parts/sections.</p> <p>They are ... .</p> <p>I'll be developing ... main points.</p> <p>The first point will .... Second, ... Lastly ... .</p>
Sequencing and linking ideas	Sequencing / ordering	<p>Firstly ... , secondly ... , thirdly ... .</p> <p>Then ... next... finally/lastly ...</p> <p>Let's start with ...</p> <p>Let's move /go onto ...</p> <p>Now we come to ...</p> <p>That brings us to ...</p> <p>Let's leave that ...</p> <p>That covers ...</p> <p>Let's go back to ...</p> <p>Let me turn now to ...</p>
	Giving reasons/causes	<p>Therefore</p> <p>So,</p> <p>As a result,</p> <p>Consequently.</p> <p>That's why ...</p> <p>This is because of ...</p> <p>This is largely due to ...</p> <p>It could lead to...</p> <p>It may result in ...</p>
	Contrasting	<p>But</p> <p>On the other hand, ...</p> <p>Although ... .</p> <p>In spite of this, ...</p> <p>However, ...</p>
	Comparing	<p>Similarly,</p> <p>In the same way,</p>
	Contradicting	<p>In fact,</p> <p>Actually,</p>
	Highlighting	<p>... in particular,</p> <p>... especially</p>
	Digressing	<p>By the way,</p> <p>In passing,</p>
	Giving examples	<p>For example,</p> <p>For instance,</p> <p>Such as</p> <p>A good example of this is ...</p> <p>To illustrate this point, ...</p>
	Generalising	<p>Usually</p> <p>Generally</p>

		As a rule
Involving the audience	Asking rhetorical questions	What 's the explanation for this? How can we explain this? How can we do about it? How will this affect ...? What are the implications for ...?
	Referring to the audience	As I'm sure you know /we'd all agree ... We have all experienced ... You may remember ...
Describing and analysing performance	Describing performance to date	The ...performed well/poorly. The ... has/have shown considerable/slight growth/improvement/decrease...
	Analysing performance	The main explanation for this is ... A particular/one/another reason is ... A key problem is ...
	Describing trends, charts and graphs	There is/has been a slight/dramatic /considerable/significant/moderate decrease/fall/drop/collapse/rise/increase in ..... remain(s)/has remained constant/stable ..... has/have decreased/increased/fallen/risen dramatically/considerably/slightly/moderately
Using visual aids	Preparing the audience for a visual	Now, let's look at the position of ... Now, I'll show you the ... For ... the situation is very different. Let's move on now and look at ... The next slide shows ... If we now turn to the ... This chart compares ...and ... The (upper) part of the slide gives information about ... You can see here the ... I'd like to draw your attention to ...
	Focusing the audience's attention	You can see the ... As you can see ... What is interesting/important is ... I'd like to draw your attention to ... Notice/Observe the ...It is important/interesting to notice that...
	Summarising	To sum up... In brief ... In short .... I'd like to sum up now ..... I'll briefly summarise the main issues.

Ending a presentation		Let me summarise briefly what I've said. If I can just sum up the main points. At this stage I'd /like to run through /to go over... Let's recap, shall we?
	Concluding	In conclusion, ... To conclude, ... As you can see, there are some very good reasons ... I'd like to leave you with the following thought/idea.
	Recommending	My/our suggestion/proposal/recommendation would be/is to ... We recommend/I'd like to suggest/I propose setting up....
	Closing formalities	I'd be happy to answer any questions. If you have any questions, I'd be pleased to answer them. I would welcome any comments/suggestions. Thank you for your attention.
Handling questions	Clarifying questions	So, what you are asking is ... If I understand the question correctly, you would like to know ... When you say ... do you mean...? I'm sorry, I didn't hear. Which slide was it? Sorry, could you repeat that? I'm not sure what you're getting at.
	Avoiding giving an answer	Perhaps we could deal with that later. Can we talk about that another time? I'm afraid that's not my field. I don't have the figures with me. I'm sure Mr. X could answer that question. That's interesting, but I'd prefer not to answer that today. I'm afraid I'm not the right person to answer that. Could we leave that till later? I'm not sure this is the right place/time to discuss this particular question.
	Checking the questioner is satisfied	May we go on? Does that answer your question? Is that clear?

5.4. Структура дискурсу, дискусій, диспутів, нарад

Функція	Функціональний зразок
---------	-----------------------

Opening	Ladies and gentlemen! Mr/Madam Chairman! Chair(person)
Introducing a theme	To begin/start with, I'd like to ... Now, I'd like to say something about ... I'd like to tell you about ...
Expressing an opinion	In my opinion (Personally) I think
Enumerating	In the first place ..., in the second place ... (etc.) First ... second(ly) + third(ly) ..., (etc.) First ... then ... then ..., (etc.) ... and ...and ... For one thing ...: for another ...
Exemplifying	For example For instance ... and so on
Emphasising	especially/extremely/particularly, etc.
	It is important to ... I must emphasise/stress (the fact) that ...
Defining	that is/means (to say)
Summarising	to sum up in brief ... to cut a long story short ... all in all ...
Changing the theme	To pass on to something else, I have another point (to make).
Asking someone to pass to a new theme	I'd like to ask you something else.
Asking someone's opinion	What do you think (about/of)? What is your opinion/view? How do you see it? How does it look/seem from you point of view?
Showing that one is following a person's discourse	I see Yes/No Really? Indeed. Is that so? How interesting?
Interrupting, asking for the floor	Excuse me. May I say something? May I speak (now)?
Objecting/protesting	No, I'm sorry but ... I (must strongly) object! I can't accept that.
Asking someone to be silent	Sh! Quiet, please.

Indicating a wish to continue	Just one moment/a minute, please. Please let me finish. As I was saying ... I have just one thing left to say.
Encouraging someone to continue	(Do) go on (please).
Closing	Thank you for your attention.

6. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Тема 1. JOBS AND CAREERS

Тема 2. SHOPPING

Тема 3. TRAVELLING AROUND THE

WORLD Тема 4. HEALTHY EATING

Змістовий модуль 2

Тема 5. RELAX ACTIVITIES

Тема 6. FAMILY AND

FRIENDS Тема 7. DESCRIBING

PLACES Тема 8. STUDENT

LIFE

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3

Тема 9. MIND AND BODY

Тема 10. PLACES TO

STAY

Тема 11. SCIENCE AND NATURE

Тема 12. IMPORTANCE OF MOBILE PHONES

Змістовий модуль 4

Тема 13. CULTURE AND

ART Тема 14. STUFF

Тема 15. MONEY IN OUR LIFE

Тема 16. PARTIES AND EVENTS

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5

Тема 17. YOUR PERSONALITY

Тема 18. FEELINGS AND EMOTIONS IN OUR LIFE

Тема 19. FREE TIME ACTIVITIES

Тема 20. INTERESTS AND HOBBIES

Змістовий модуль 6

Тема 21. WORKING LIFE

Тема 22. BUYING AND SELLING

Тема 23. SYSTEM OF

EDUCATION

Тема 24. EATING. FOOD AND RESTAURANTS

МОДУЛЬ 4

Змістовий модуль 7

Тема 25. MODERN HOUSES

Тема 26. GOING OUT

Тема 27. THE NATURAL

WORLD Тема 28. PEOPLE I

KNOW

Змістовий модуль 8

Тема 29. JOURNEYS

Тема 30. TECHNOLOGY AND SCIENCE

Тема 31. INJURIES AND ILLNESS

Тема 32. NEWS AND EVENTS

МОДУЛЬ 5

Змістовий модуль 9

Тема 33. ENTERTAINMENT

Тема 34. SIGHTSEEING

Тема 35. THINGS YOU NEED

Тема 36. SOCIETY AND CULTURE

Змістовий модуль 10

Тема 37. SPORTS AND

INTERESTS

Тема 38. ACCOMMODATION

Тема 39. NATURE AND

ENVIRONMENT

Тема 40. CRIME AND PUNISHMENT

МОДУЛЬ 6

Змістовий модуль 11

Тема 41. CAREERS AND STUDYING

Тема 42. SOCIALIZATION

Тема 43. TRANSPORT AND TRAVEL

Тема 44. HEALTH AND MEDICINE

Змістовий модуль 12

Тема 45. LIFE-CHANGING

EVENTS

Тема 46. BANKS AND

MONEY

Тема 47. FOOD AND MEALS

Тема 48. BUSINESS

МОДУЛЬ 7

Змістовий модуль 13

Тема 49. CITIES AND CITY

LIFE

Тема 50. RELATIONSHIPS

Тема 51. CULTURE AND IDENTITY

Тема 52. POLITICS

Змістовий модуль 14

Тема 53. GOING OUT, STAYING IN. PROS AND CONS

Тема 54. CONFLICT AND RESOLUTION

Тема 55. SCIENCE AND

RESEARCH

Тема 56. NATURE AND NURTURE

МОДУЛЬ 8

Змістовий модуль 15

Тема 57. PROFESSIONAL

DEVELOPMENT

Тема 58. HEALTHY LIFESTYLE

Тема 59. SPORT IS IMPORTANT IN OUR LIFE

Тема 60. IMPORTANT HISTORICAL EVENTS IN THE WORLD

Змістовий модуль 16

Тема 61. NEWS AND THE MEDIA

Тема 62. BUSINESS AND

ECONOMICS

Тема 63. TRENDS AND

FASHION
Тема 64. DANGER AND RISK

7. ТЕМАТИКА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

1. Мовленнєвий етикет спілкування (функції): звертання, знайомство, привітання та прощання, прохання та пропозиції, вираження вдячності, вибачення.
2. Усний та писемний опис життєвого досвіду, досвіду навчання, роботи, виробничої діяльності тощо.
3. Заповнення бланків з відомостями про себе та організацію (реєстрація в готелі, гуртожитку, персональні картки, заяви про участь у навчальному курсі за кордоном і/або участь у конференції тощо)
4. Обговорення повсякденної діяльності, особистісних інтересів, новин, вилучених із різних засобів масової інформації (преси, радіо, телебачення, інтернет тощо). Обмін інформацією.
5. Дискусії на теми навчання і дозвілля.
6. Телефонні розмови. Відповідь на телефонні дзвінки.
7. Складання нотаток, пам'яток.
8. Написання електронних повідомлень, листів приватного характеру.
9. Дотримання інструкцій та попереджень. Усвідомлення правил розпорядку організації, правил техніки безпеки тощо.
10. Особливості різних жанрів та типів професійної друкованої літератури та літератури на електронних носіях.
11. Стратегії пошуку та підбору професійної інформації.
12. Переглядове читання професійно-значущих текстів на друкованих та електронних носіях.
13. Ознайомче читання професійної літератури. Пошукове читання. Критичне читання.
14. Знаходження спеціальної інформації в різних джерелах. Передача та обмін інформацією.
15. Професійні усні доповіді (монологи з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням) на основі прочитаної професійної літератури.
16. Структура доповіді, огляду прочитаного.
17. Участь у дискусії: Культура ведення дискусії, дискурс.
18. Засоби зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно об'єднаний дискурс.
19. Засоби наведення аргументів.
20. Участь у професійних нарадах, зборах та семінарах, диспутах, засіданнях круглого столу.
21. Планування презентації. Структура та основні складові презентації. Лінгвістичні особливості презентації. Дискусія як елемент презентації.
22. Підготовка текстів презентацій та доповідей. Технічні засоби та наочність. Інтерпретація візуальних засобів презентації. Участь у конференції.
23. Іншомовне реферування та анотування професійної літератури.
24. Складання ділової документації (звітів тощо)
25. Ділове листування. Написання електронних листів.
26. Складання резюме (CV) та супроводжувального листа.
27. Основи медіації.
28. Особливості перекладу граматичних структур. 29. Термінологія за фахом.
30. Діловий етикет. Ділові взаємовідносини. Етика ділового спілкування. Діловий протокол.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Pre-Intermediate. Student's Book. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 214 p.
2. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Pre-Intermediate. Workbook. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 148 p.

3. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Intermediate. Student's Book. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 210 p.
4. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Intermediate. Workbook. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 154 p.
5. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Upper-Intermediate. Student's Book. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 214 p.
6. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Upper-Intermediate. Workbook. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 148 p.
7. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Advanced. Student's Book. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 212 p.
8. Hugh Dellar, Andrew Walkley. Outcomes. 2nd Edition. Advanced. Workbook. Boston: National Geographic Society and Heinle Cengage Learning, 2016. – 164 p.
9. Hughes John, Jones Ceri. Practical Grammar. Student's Book. Level 1. Heinle ELT –288 p.
10. Hughes John, Jones Ceri. Practical Grammar. Student's Book. Level 2. Heinle ELT –288 p.
11. Hughes John, Jones Ceri. Practical Grammar. Student's Book. Level 3. Heinle ELT –288 p.

7.2. Допоміжна

1. Бессонова І. В. Англійська мова (за професійним спрямуванням). Частина II: Навч. посіб. для дистанційного навчання. / І. В. Бессонова– К.: Університет «Україна», 2005. – 263с.
2. Лапоногова Н. А. Посібник для студентів 3–4 курсів вищих закладів освіти (філологічні спеціальності та спеціальність «Переклад») / Н. А. Лапоногова, Т. П. Архипович, Т. В. Чрділелі, О. В. Діброва. – Кременчук : Видавець ПП Щербатих О. В., 2012. – 268 с.
3. Мостовий М. І. Лексикологія англійської мови. – Харків, “Основа”, 1993.
4. Ніколенко А. Г. Practice Makes Perfect / А. Г. Ніколенко. – Київ : Кондор, 2005. – 912 с.
5. Парашук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови: Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. – Вінниця, НОВА КНИГА, 2005.
6. Черноватий Л. М. Практичний курс англійської мови. Ч. 1 / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, І. Ю. Набокова, М. В. Рябих. – Вінниця : Нова Книга, 2005. – 432 с.
7. Черноватий Л. М. Практичний курс англійської мови. Ч. 2 / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, І. Ю. Набокова. – Вінниця : Нова Книга, 2005. – 356 с.
8. Черноватий Л. М. Практичний курс англійської мови. Ч. 3 / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, Н. М. Ковальчук, І. Ю. Набокова, С. Л. Пчеліна, М. В. Рябих. – Вінниця : Нова Книга, 2006. – 520 с.
9. Черноватий Л. М. Практичний курс англійської мови. Ч. 4 / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, Н. М. Ковальчук, І. П. Ярошук, Т. В. Ганічева, Н. О. Кукуєва. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 608 с.
10. Cheryl Pavlik. Hot Topics 1. International student edition / Ch. Pavlik – CNN, 2008. – 182p.
11. Cheryl Pavlik. Hot Topics 2. International student edition / Ch. Pavlik – CNN, 2008. – 181p.
12. Cheryl Pavlik. Hot Topics 3. International student edition / Ch. Pavlik – CNN, 2008. – 204p.
13. Abercrombie D. The Accents of Standard English in Scotland// Fifty Years in Phonetics. Selected Papers. Edinburgh: Edinburgh University Press, 1991. – P. 54-65.

7.3. Інформаційні ресурси Інтернет

1. www.dictionary.cambridge.org
2. www.oup.com/elt/catalogue/oald
3. www.lawdictionaries.com
4. ABBYY Lingvo x5
5. http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page
6. www.americansc.org.uk
7. www.britishlibrary.typepad.co.uk/
9. <http://www.cambridgeeesol.org>
17. <http://www.britishcouncil.org>
18. <http://www.cambridgeeesol.org>
19. <http://www.english-test.net>
20. http://esl.com/od/english_vocabulary/phrasalverbs.htm
21. <http://www.oup.com>
22. <http://www.toefl.org>
23. Cambridge Dictionaries Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://dictionary.cambridge.org>
24. Merriam-Webster's Online Dictionary, 10th Edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://www.m-w.com>
25. Wikipedia, the Free Encyclopedia [Електронний ресурс]. – Режим доступу до словника: <http://en.wikipedia.org>

7.4. Міжнародні видання

1. Brook-Hart G., Haines S. Complete Advanced. – Cambridge University Press, 2015. – 251 p.
2. Dubica I., O'Keeffe M. Market leader. Advanced. – Pearson Longman, 2006. – 176 p.
3. Cotton D., Falvey D., Kent S. Language leader. Advanced. – Pearson Longman, 2008. – 188 p.
4. Cotton D., Falvey D., Kent S. Market leader. Upper-intermediate. – Pearson Longman, 2006. – 176p.
5. Evans V., Dooley J. Upstream. Student's book Advanced. – Newbury Express Publishing, 2002
6. Evans V., Dooley J. Upstream. Student's book Proficiency. – Newbury Express Publishing, 2002
7. Cordeljane Cambridge Business English Activities: Serious Fun for Business English Students - CambridgeUniversityPress, 2015. - 128 p.
8. Free English Grammar Exercises and Tests Worksheets by Mary Ansell Express Publishing, 2016. – 488 p.
9. Helm, S. Market Leader Business English: Accounting and Finance. – London: Pearson Longman, 2010. – 96 p.
10. Law J. Dictionary of Accounting / Jonahtan Law, Gregory Owen. – London: Oxford University Press, 2010. – 448 p.
11. Loughheed L. Business Correspondence. Addison: Wesley Publishing Company, Inc, 1993.
12. Thomson A.J., Martinet A.V. A Practical English Grammar. – Oxford: OUP, 1996.
13. Taylor J. Accounting. Book 1, 2, 3 (A1, A2, B1). Student's Book / John Taylor, Stephen Peltier. – Express Publishing, 2011. – 117 p. – (Career Paths English).
14. Virginia Evans. Successful Writing // Teacher's Book. – Express Publishing, 2006. – 110 p.

